

BIOLOGICKÉ
CENTRUM
AV ČR, v. v. i.

Současný stav a problémy lipenské nádrže pohledem hydrobiologa

Petr Znachor

Hydrobiologický ústav, Biologické centrum AV ČR, v.v.i., České Budějovice

e-mail: znachy@gmail.com

www.fytoplankton.cz

Obsah přednášky:

1. Specifika lipenské nádrže
2. Kdo sleduje kvalitu vody na Lipně?
3. Současný stav kvality vody
4. Dlouhodobý vývoj kvality vody
- ~~5. *Eutrofizace nádrže a zdroje fosforu*~~
6. Klimatická změna
7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie:
shrnutí roku 2025, „Zelený led“ v zimě, hnědý vodní květ
8. *Biologické invaze*

1. Specifika lipenské nádrže

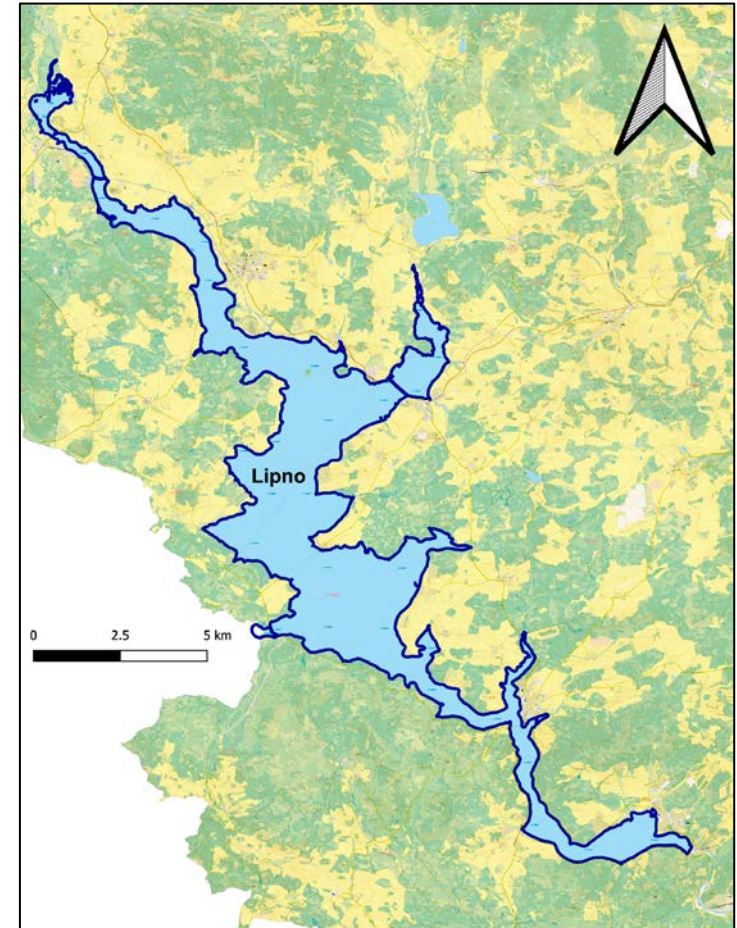
Největší nádrž v ČR co se týče zatopené plochy – 48,7 km², délka 42 km, šířka až 5 km, nadmořská výška hladiny zásobního prostoru 725 m n.m.

Specifická hydromorfologie – nejedná se o typickou kaňonovitou nádrž jakou jsou např. Slapy nebo Orlík

2/3 nádrže jsou relativně mělké
1/3 je relativně hluboká

Průměrná hloubka 6,5 m
Maximální hloubka u hráze 25 (22) m

Velká prostorová heterogenita, rychlé časové změny a meziroční variabilita měřených parametrů komplikuje výzkum a zjištění aktuálního stavu

2. Kdo sleduje kvalitu vody na Lipně?

Ačkoli jde o významnou nádrž, doposud nebyla komplexně zkoumána

Vědecké projekty zaměřené jen na vybrané složky ekosystému – ryby, příbřežní vegetace, v minulosti i živiny, ~~v roce 2025 byla dokončena analytická část Studie stavu a návrhu řešení pro vodní nádrž Lipno zadaná Krajským úřadem JK~~

Povodí Vltavy – dlouhodobá, relativně komplexní data, měsíční intervaly od dubna do října, čtyři místa v podélném profilu nádrže, denní data od hráze, data i z přítoků do nádrže

Krajská hygienická stanice a Státní zdravotní ústav – monitoring koupacích vod (koupacivody.cz) – od roku 2006, červen – srpen, (dvou) týdenní intervaly, vybrané parametry, kombinace kvantitativních a semikvantitativních parametrů

Hydrobiologický ústav Biologického centra AV ČR – profil Frymburk, sezónní odběry (březen-prosinec od roku 1993), detailní chemická data a údaje o fytoplanktonu

ČHMÚ – meteodata z povodí nádrže, dobré časové rozlišení

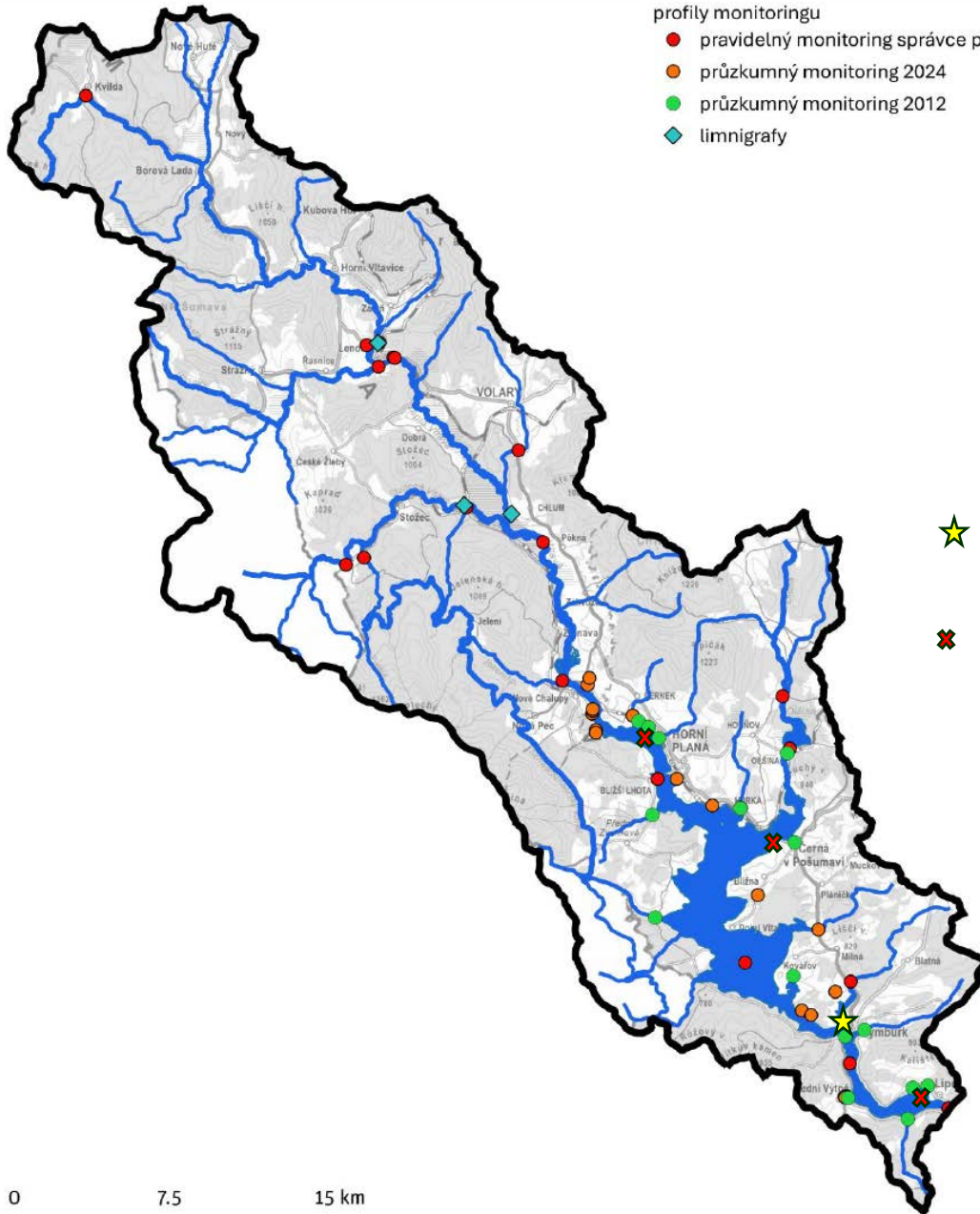

profily monitoringu

- pravidelný monitoring správce povodí
- průzkumný monitoring 2024
- průzkumný monitoring 2012
- ◆ limnigrafy

★ Hydrobiologický ústav BC AV ČR

✘ Krajská hygienická stanice

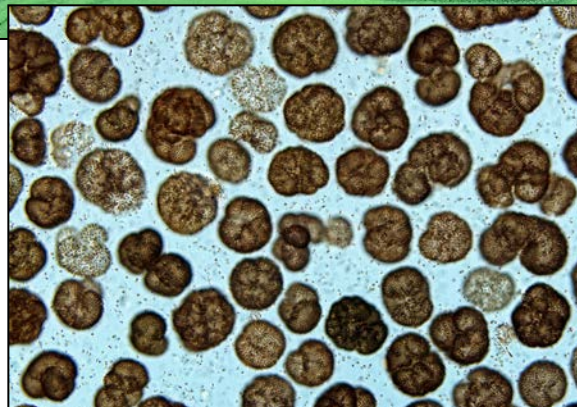
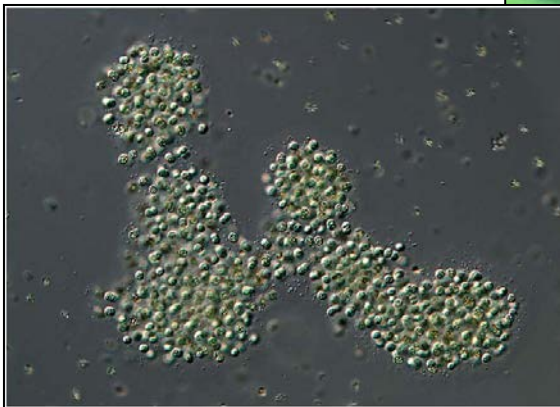
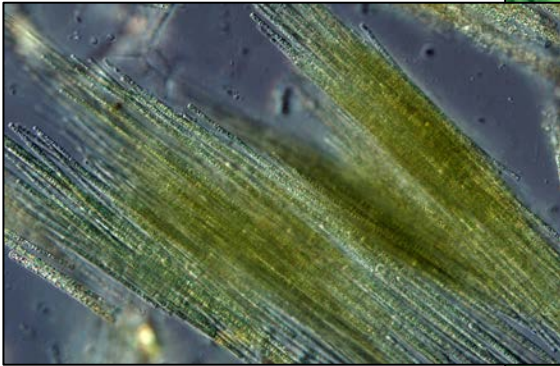
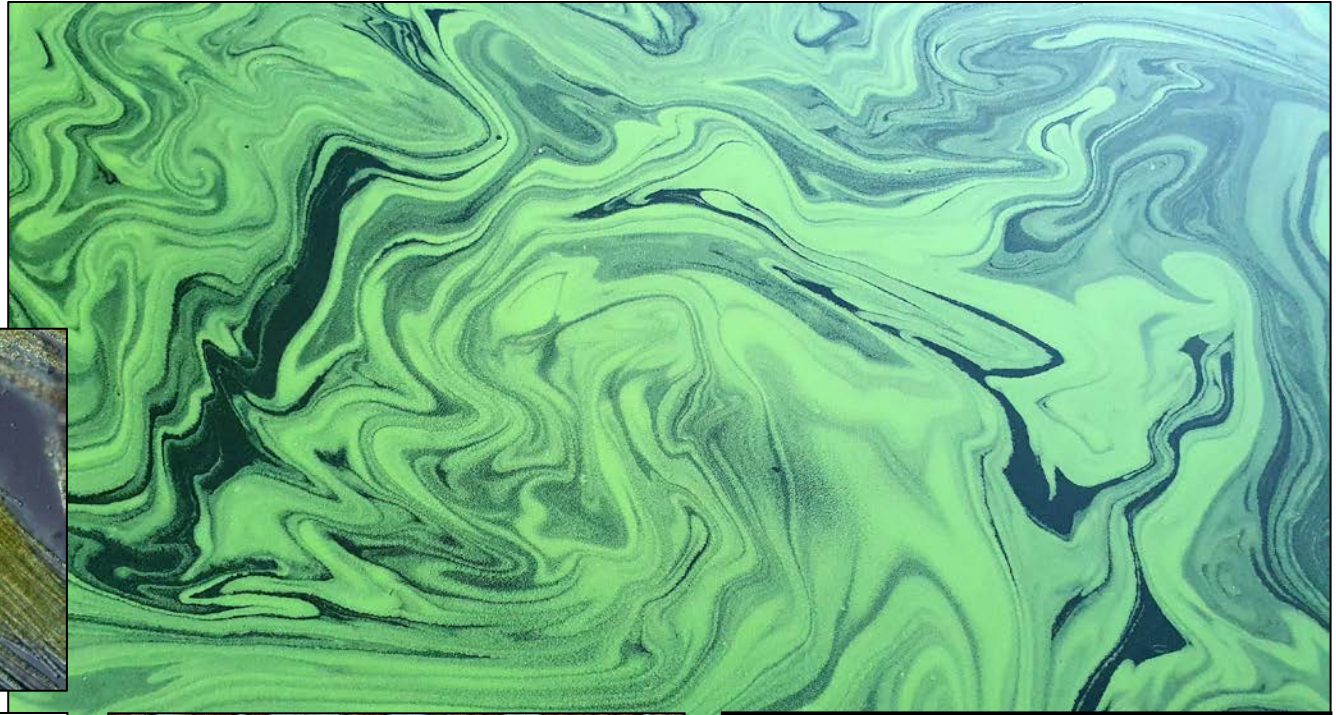

0 7.5 15 km

3. Současný stav kvality vody na Lipně

Nejvýznamnějším
faktorem
ovlivňujícím kvalitu
vody je
množství sinic

3. Současný stav kvality vody na Lipně

Častý výskyt sinicového vodního květu

3. Současný stav kvality vody na Lipně

Častý výskyt sinicového vodního květu

3. Současný stav kvality vody na Lipně

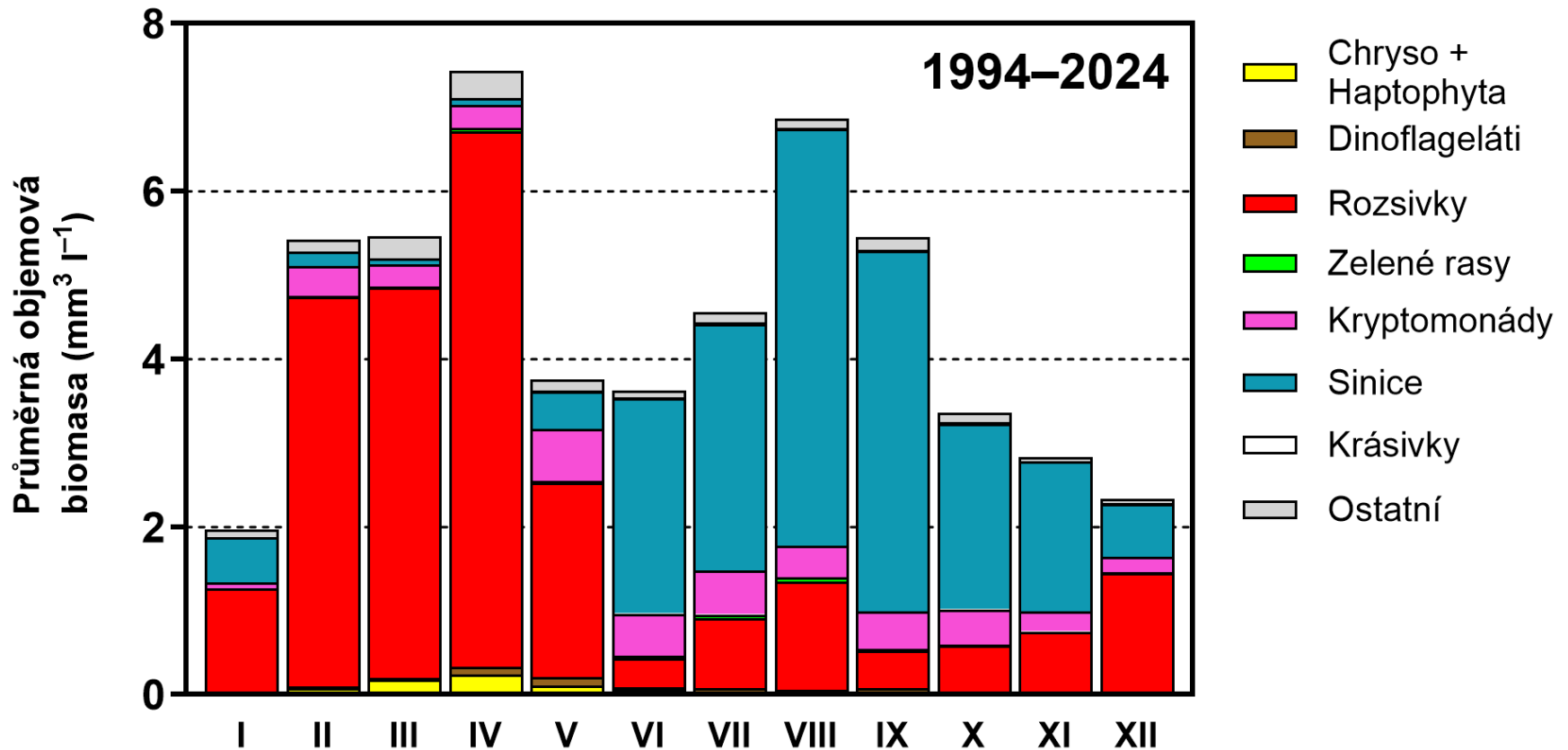
Častý výskyt sinicového vodního květu

3. Současný stav kvality vody na Lipně

Častý výskyt sinicového vodního květu

Neobvykle vysoký podíl sinic (25 %) v období prosinec – leden

3. Současný stav kvality vody na Lipně

Z dostupných dat je zřejmé, že nádrž Lipno v současnosti nespĺňuje požadavky Rámcové vodní směrnice EU na kvalitu vody – sinice představují v ročním průměru 40 % celkové biomasy fytoplanktonu, v létě dokonce téměř 70 %

Ekologický potenciál je dlouhodobě hodnocen – dle fyzikálně chemických kritérií jako **střední**, dle rybího společenstva jako **poškozený**, dle množství a složení fytoplanktonu (sinice) však patří do nejhorší kategorie „**zničený ekologický potenciál**“ – potvrzeno i v posledním hodnotícím období

3. Současný stav kvality vody na Lipně

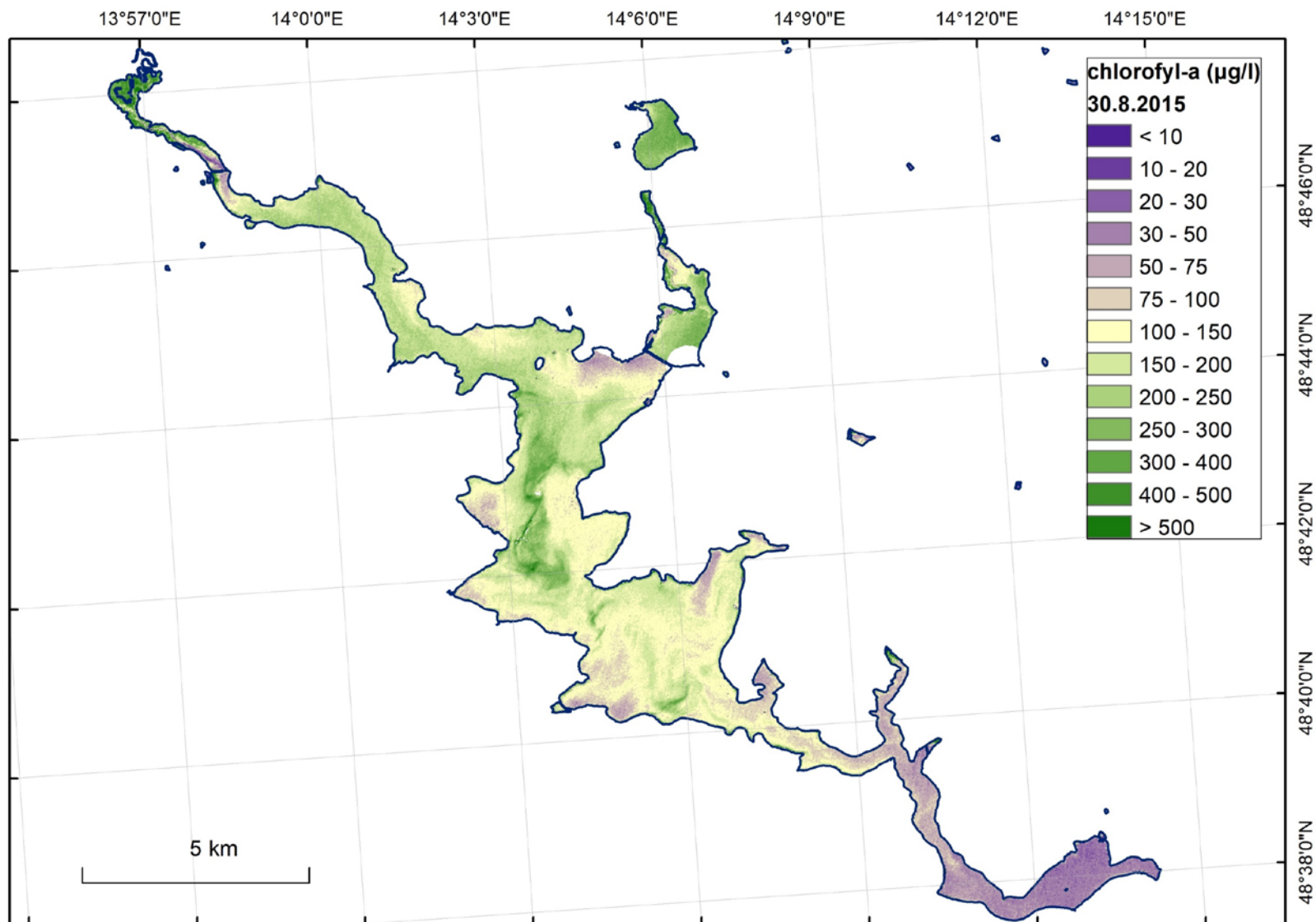

3. Současný stav kvality vody na Lipně

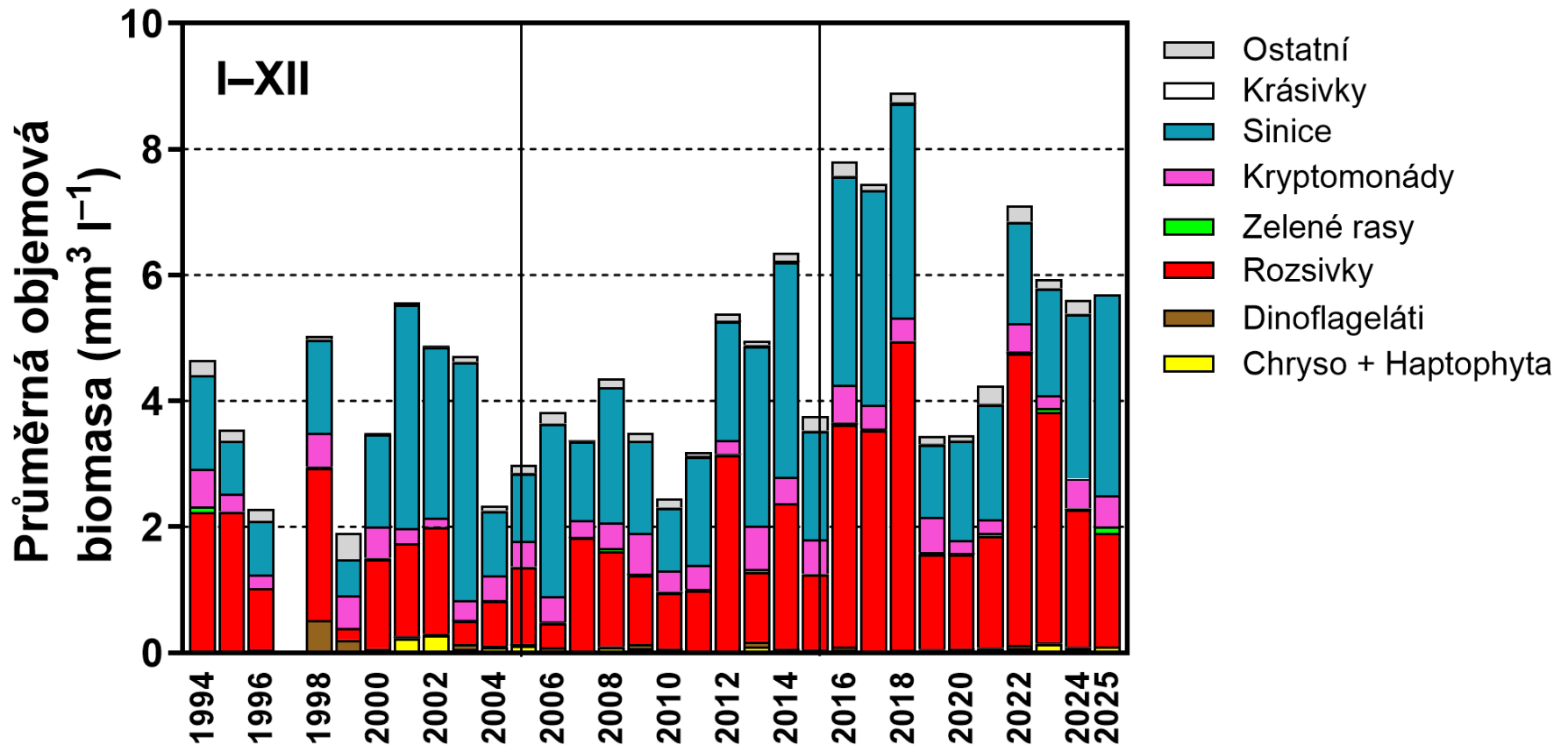

3. Současný stav kvality vody na Lipně

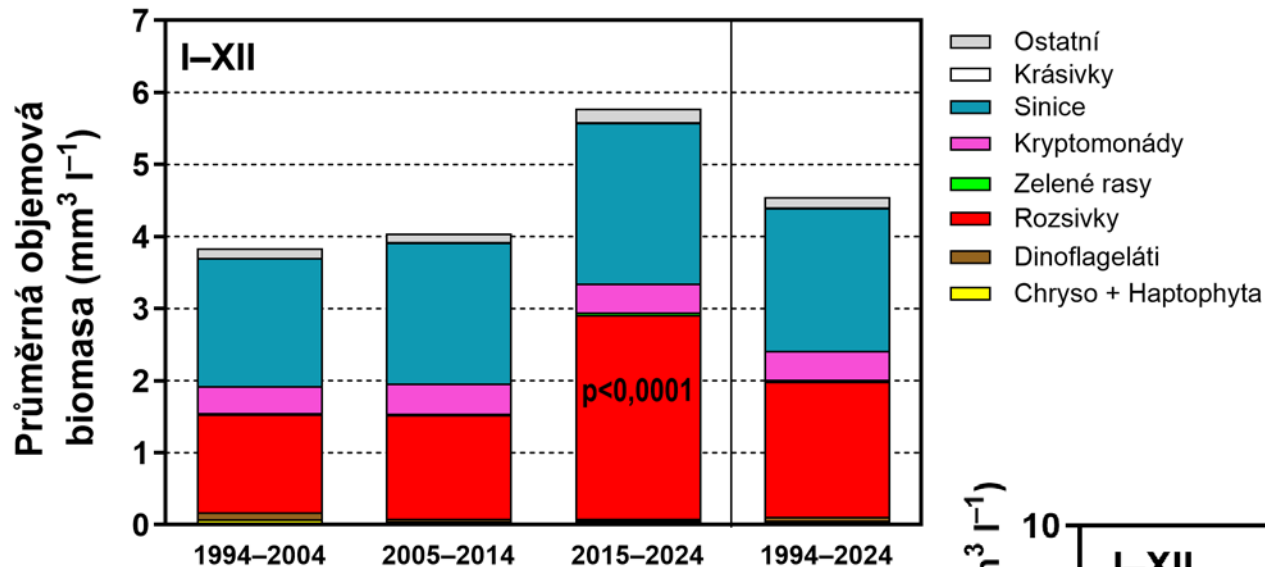
4. Vývoj kvality vody na Lipně – data Frymburk

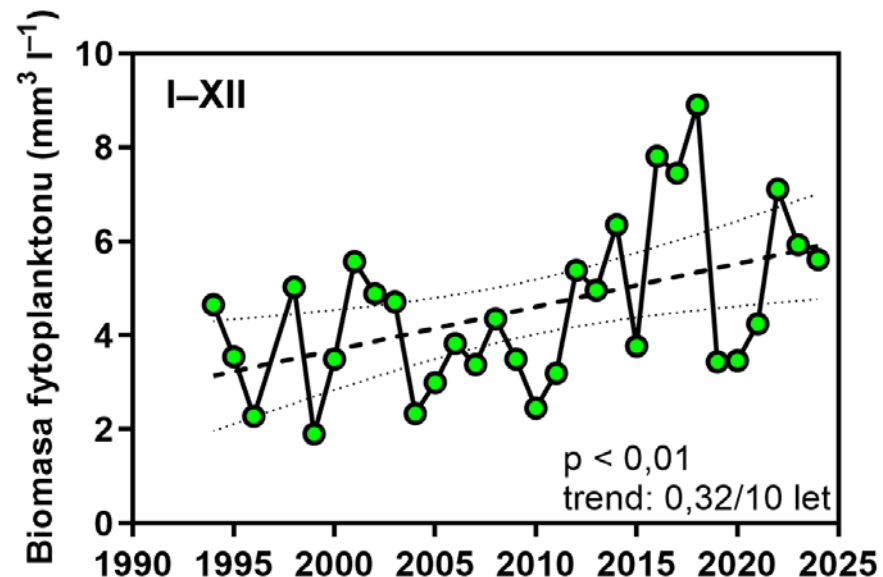
Celková biomasa fytoplanktonu na profilu Frymburk mezi lety 1994 a 2024 vzrostla v průměru o přibližně 30 %.

4. Vývoj kvality vody na Lipně – data Frymburk

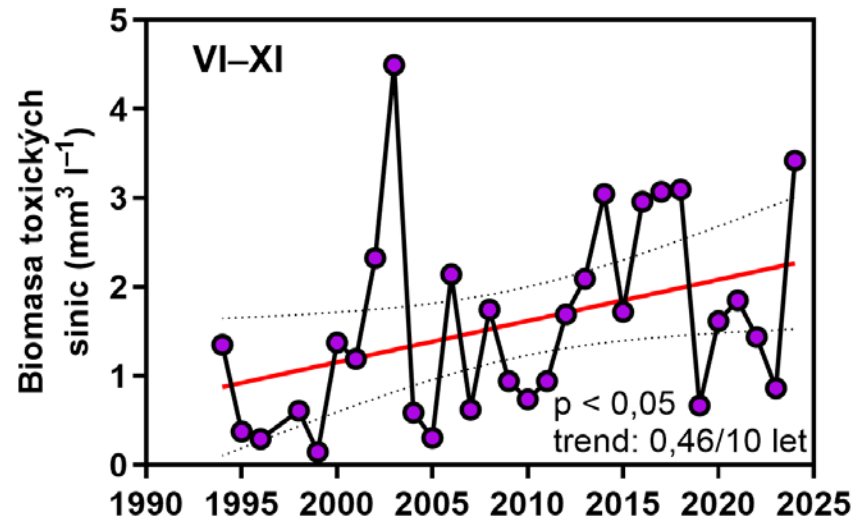
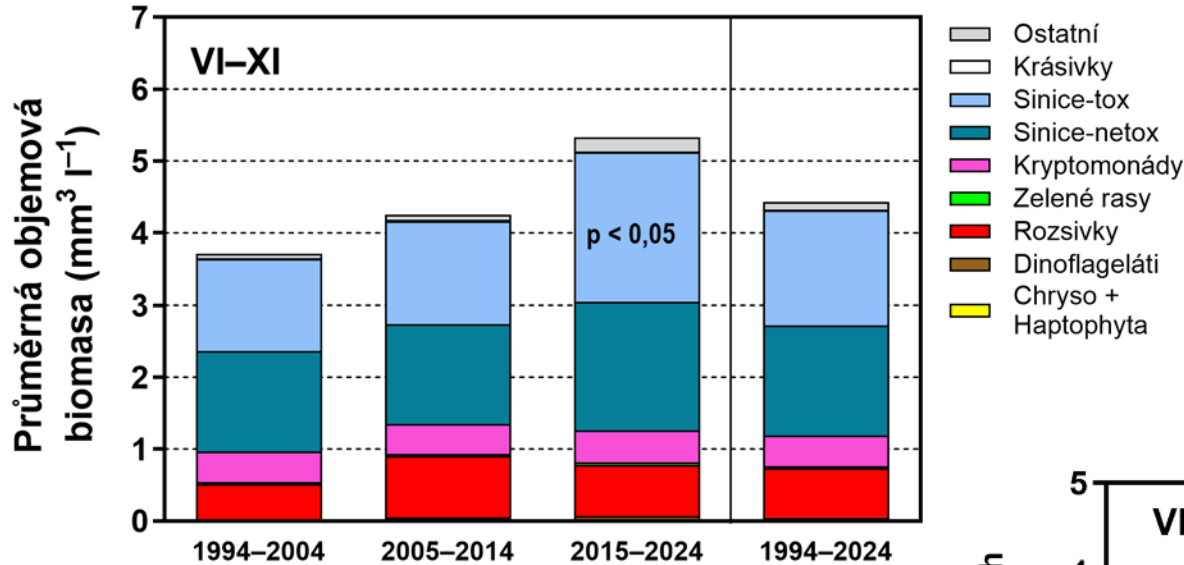

V ročním průměru došlo k významnému zvýšení biomasy rozsivek, zatímco biomasa sinic zůstává relativně stabilní.

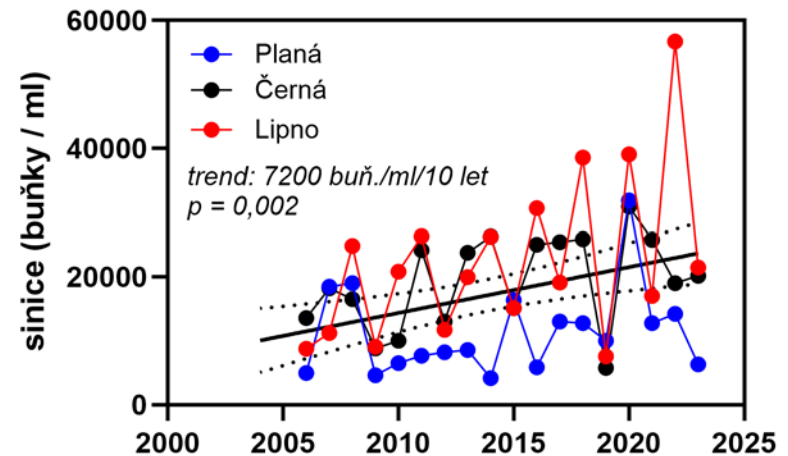
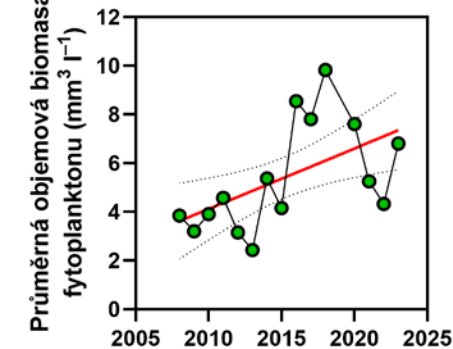
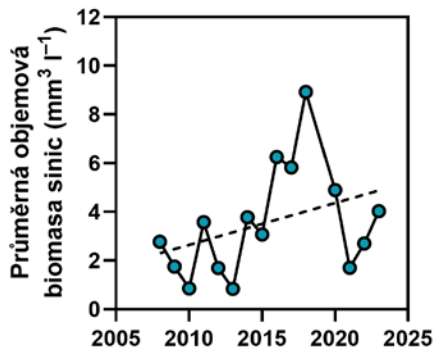
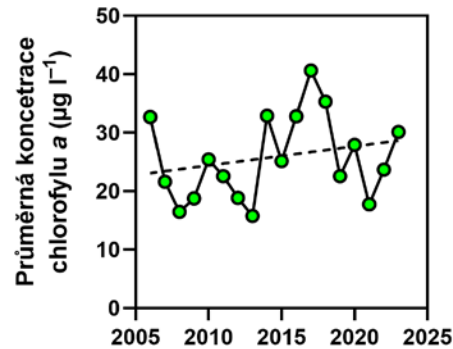
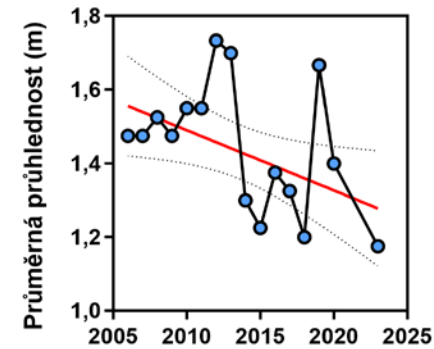

4. Vývoj kvality vody na Lipně – data Frymburk

4. Vývoj kvality vody na Lipně – ostatní data

Srovnání tří nezávislých datasetů jednoznačně ukazuje shodný trend **zhoršování** trofických parametrů, t.j. **nárůst** koncentrací chlorofylu-a, **zvýšení** biomasy fytoplanktonu a sinic a **pokles** průhlednosti vody. Lipno je čím dál náchylnější k rozvoji sinicových vodních květů, zejména v souvislosti s přísunem fosforu, oteplováním a prodlužujícím se obdobím teplotní stratifikace.

5. Hlavní příčina nadměrného výskytu sinic – fosfor

~~V rámci „Studii stavu a návrhu řešení pro vodní nádrž Lipno“ byla shromážděna data o přísunu fosforu do nádrže~~

5. Eutrofizace a zdroje fosforu

Významným bodovým zdrojem P je také přítok z rybníku Olšina – nevhodné rybářské hospodaření

5. Eutrofizace a zdroje fosforu

5. Eutrofizace a zdroje fosforu

5. Eutrofizace a zdroje fosforu

5 . Eutrofizace a zdroje fosforu

5 . Eutrofizace a zdroje fosforu

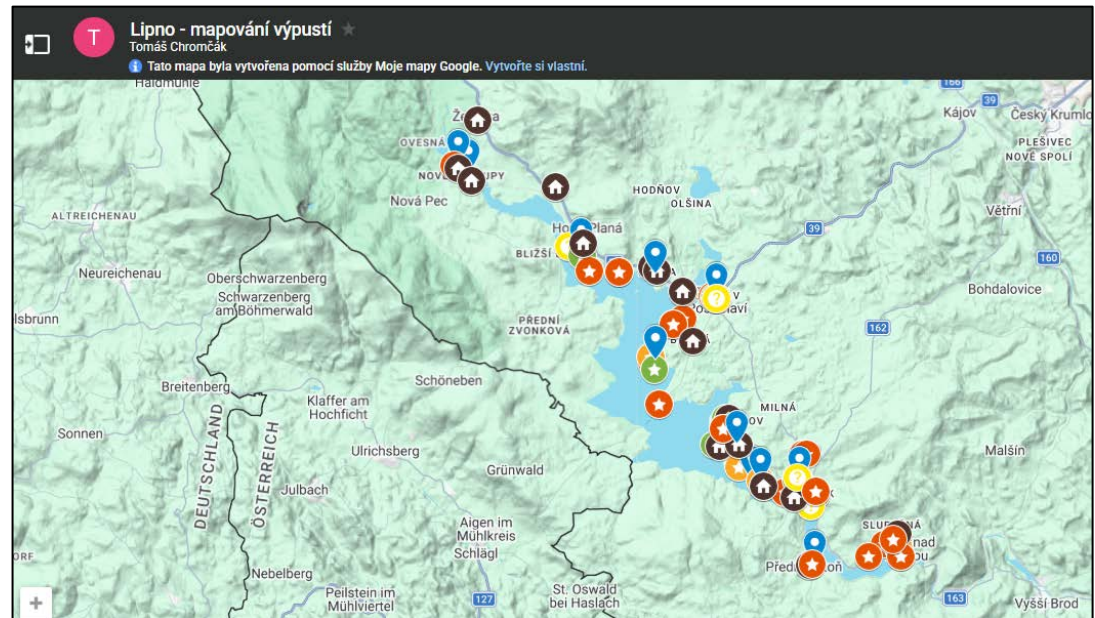
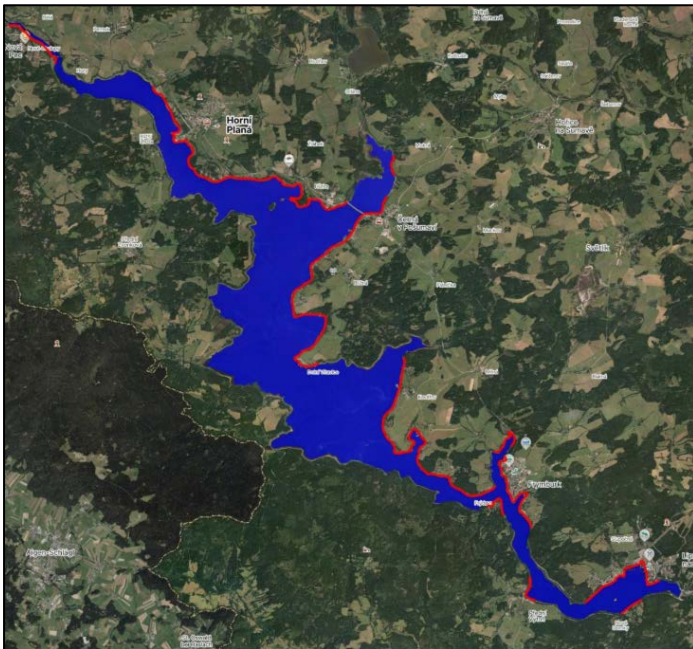

5. Eutrofizace – jak je to s těmi rourami?

Nejde o hlavní příčinu problémů s kvalitou vody, ale jedná se o mediálně atraktivní téma

Mapování výpustí na podzim 2025 – vyžití aktuálně nízkého stavu hladiny, celkem zmapováno cca 50 výpustí, neřešili jsme „legálnost“ vypouštění

Více informací na <https://www.fytoplankton.cz/lipno>

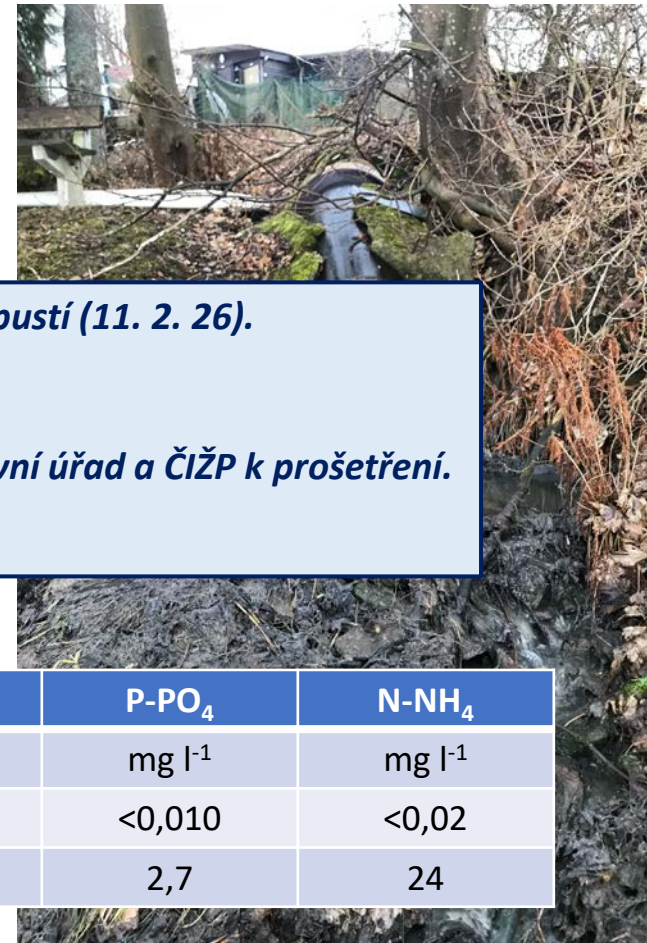
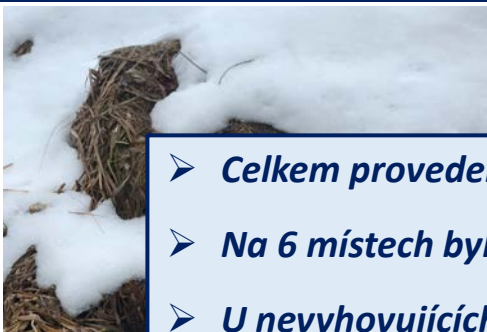
5. Eutrofizace – jak je to s těmi rourami?

V roce 2026 – aktivita Povodí Vltavy, s.p.: prověření současného stavu (10 výpustí „nelegální“, odběr vzorků (problematické vyústění dešťové kanalizace ve Frymburku), update 12.4.26: oficiální potvrzení průniku splašků a zahájení řízení

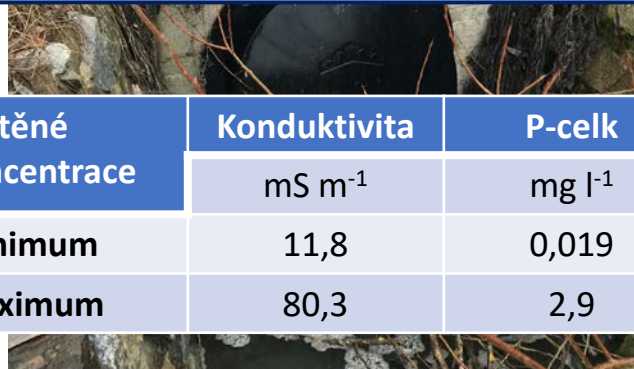

Mimořádný monitoring nevidovaných výpustí

- Celkem provedeno terénní šetření u 10 nevidovaných výpustí (11. 2. 26).
- Na 6 místech byly odebrány vzorky vody.
- U nevyhovujících výsledků byl podán podnět na vodoprávní úřad a ČIŽP k prošetření.
- Pokračujeme v jejich sledování.

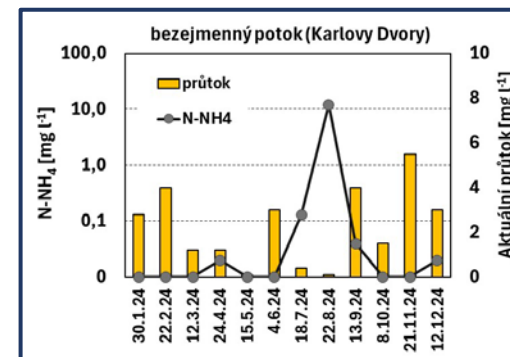
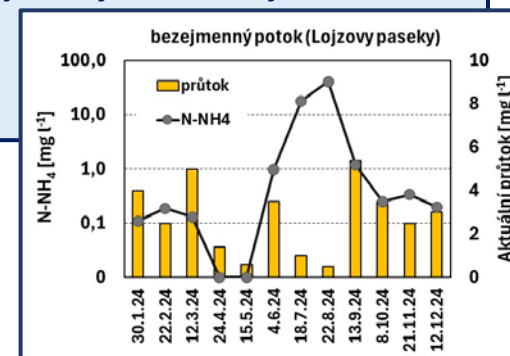
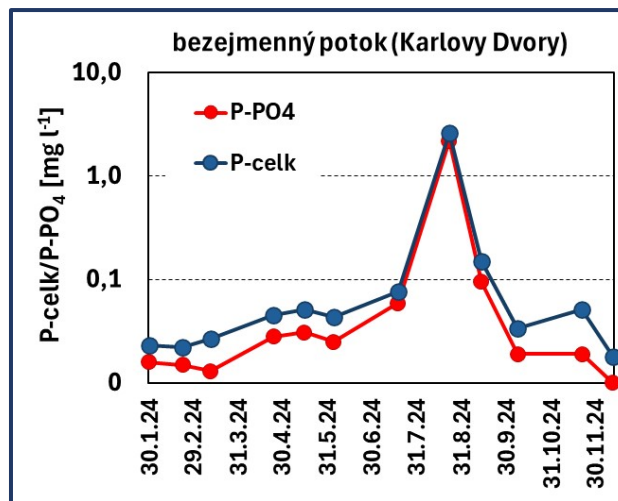
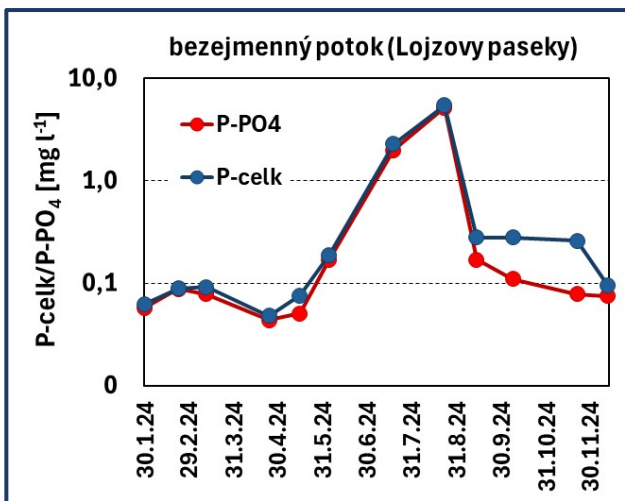

Zjištěné koncentrace	Konduktivita	P-celk	P-PO ₄	N-NH ₄
	mS m ⁻¹	mg l ⁻¹	mg l ⁻¹	mg l ⁻¹
Minimum	11,8	0,019	<0,010	<0,02
Maximum	80,3	2,9	2,7	24

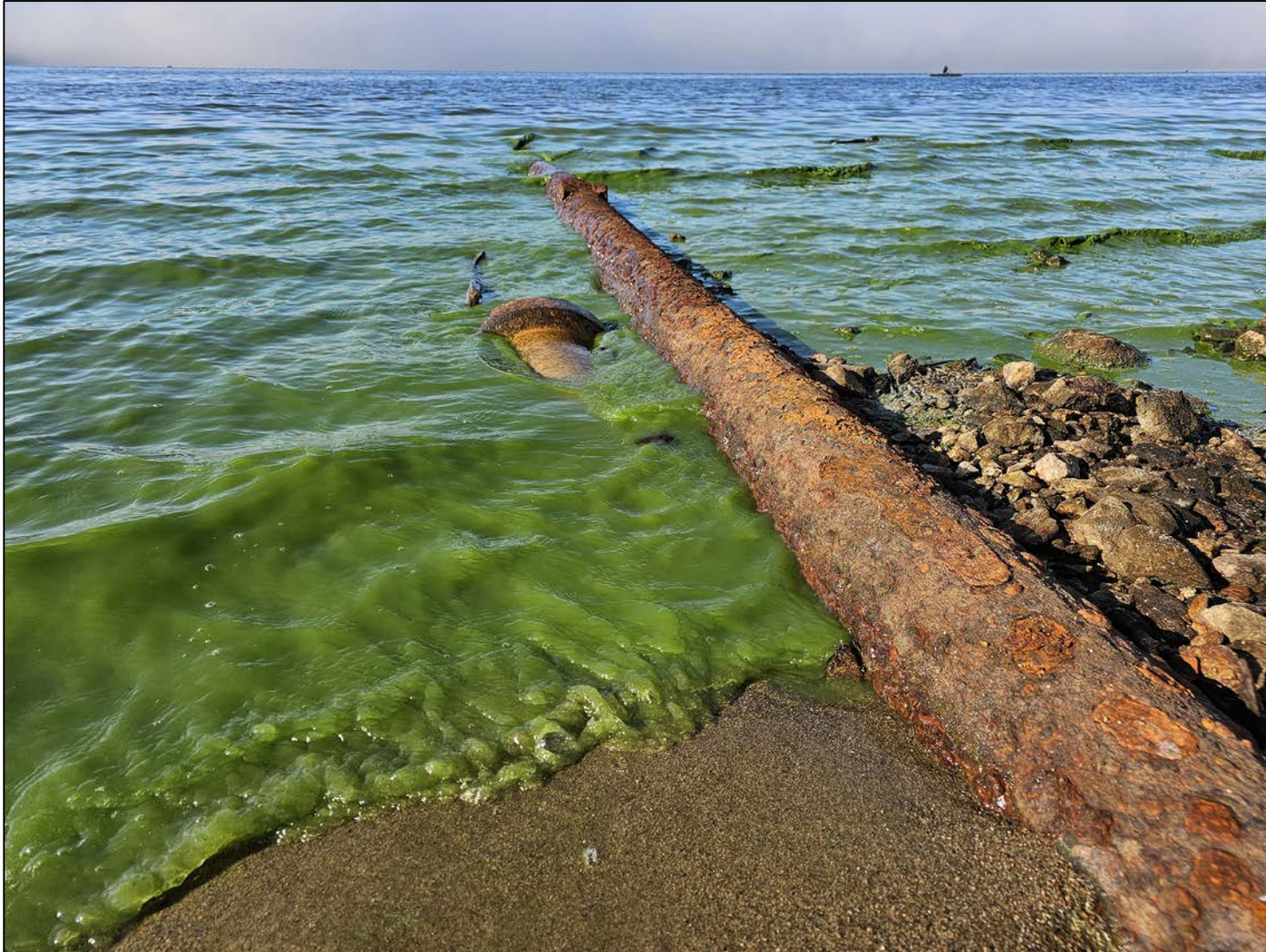
Co nás čeká v průběhu hlavní rekreační sezóny

- Pokračuje pravidelný systematický monitoring kvality povrchových a odpadních vod v povodí VN Lipno, včetně monitoringu vlastní nádrže.
- Během hlavní rekreační sezóny bude provedena kontrola kvality vody vybraných drobných vodních toků, které protékají chatovými oblastmi (vývoz x produkce OV).
- Prověření nakládání s OV u kempů včetně odběru vzorků.

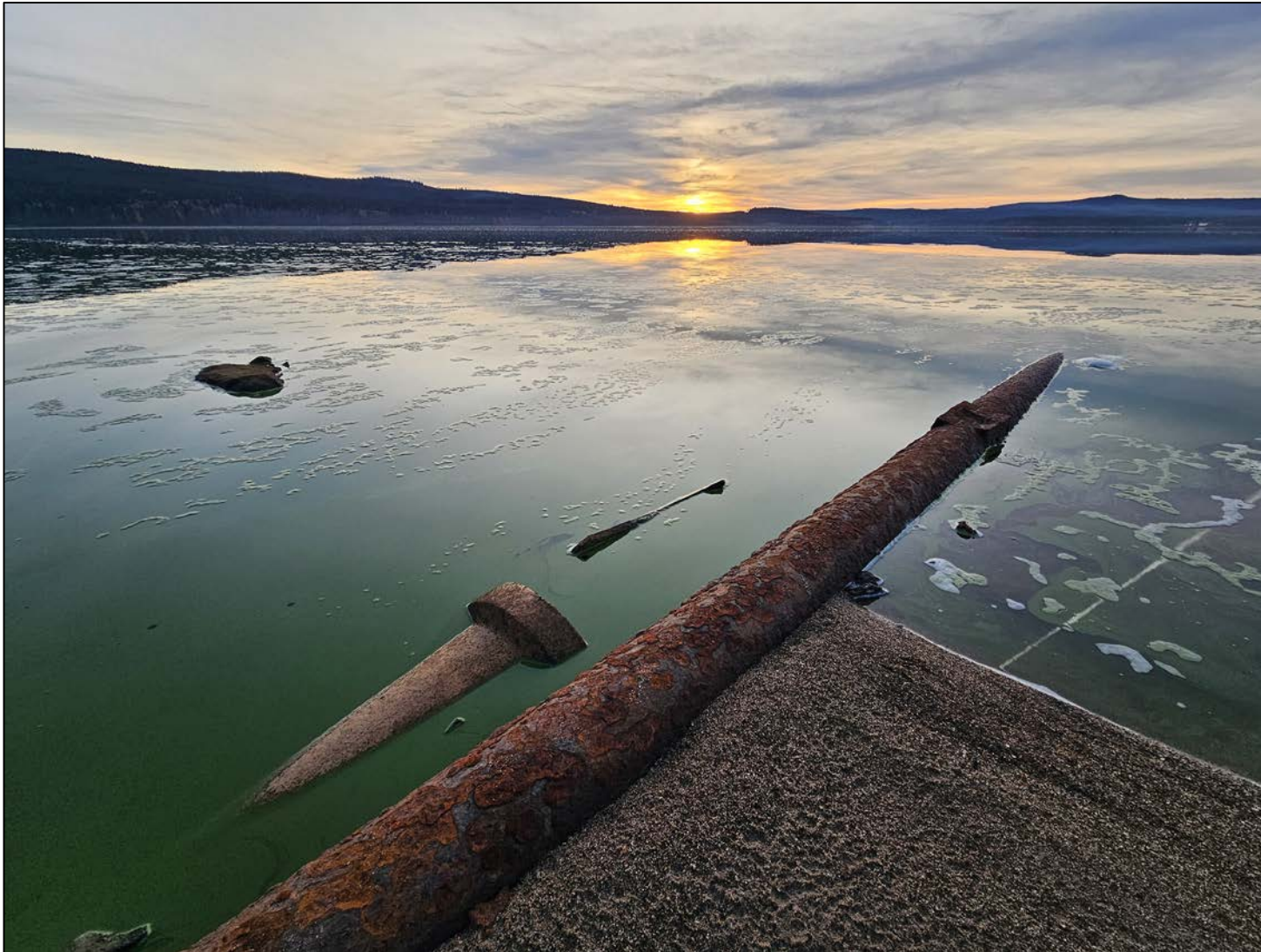

5. Eutrofizace – jak je to s těmi rourami?

5. Eutrofizace – jak je to s těmi rourami?

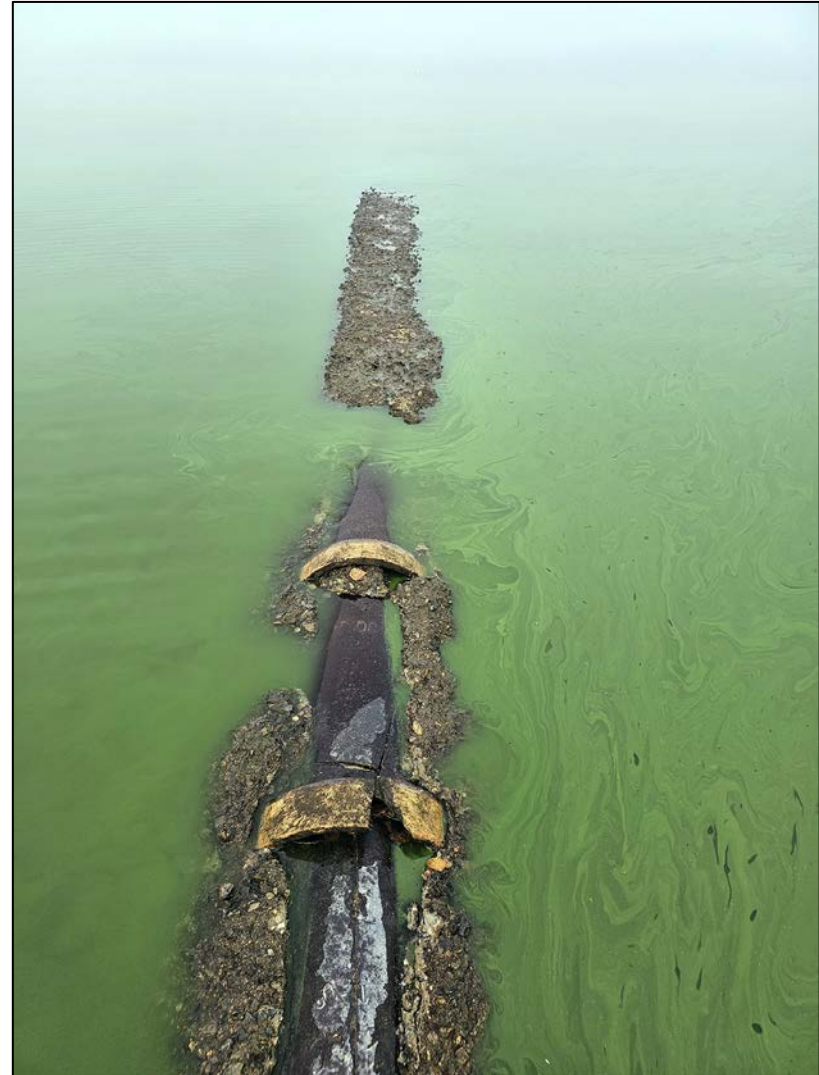

5. Eutrofizace – jak je to s těmi rourami?

5. Eutrofizace – jak je to s těmi rourami?

5. Eutrofizace – jak je to s těmi rourami?

5. Eutrofizace – jak je to s těmi rourami?

5. Eutrofizace – jak je to s těmi rourami?

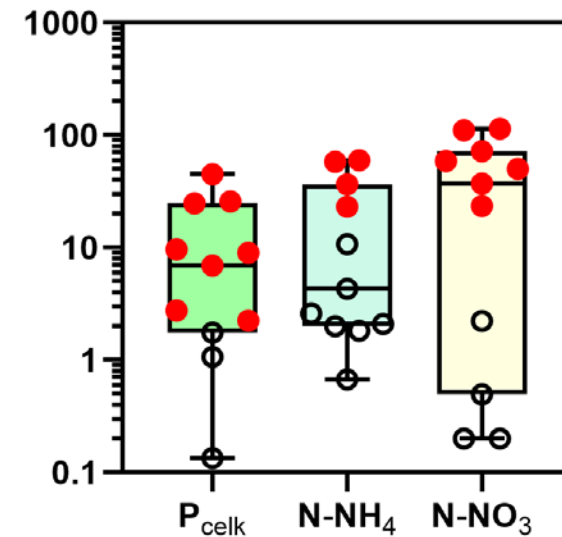
5. Eutrofizace – jak je to s těmi rourami?

5. Eutrofizace – jak je to s těmi rourami?

Hotelová ČOV na Radslavi – léto 2025: epizodicky extrémní koncentrace amoniaku ($40\text{--}60\text{ mg l}^{-1}\text{ NH}_4$), celkového P ($20\text{--}45\text{ mg l}^{-1}\text{ TP}$) a N-NO_3 ($>100\text{ mg l}^{-1}$)

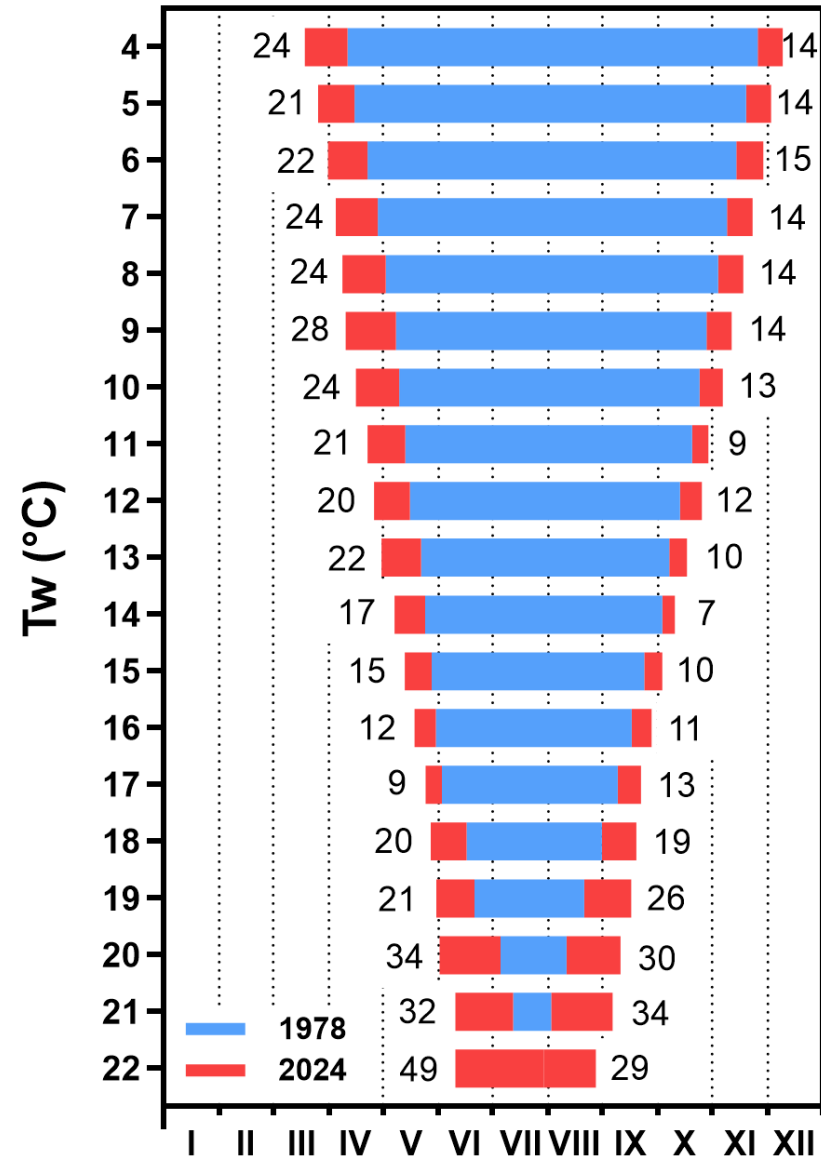
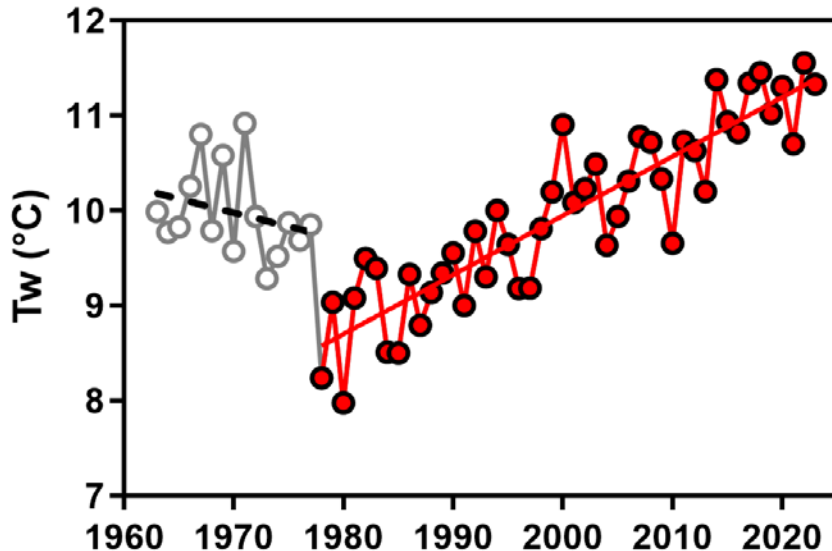

6. Klimatická změna

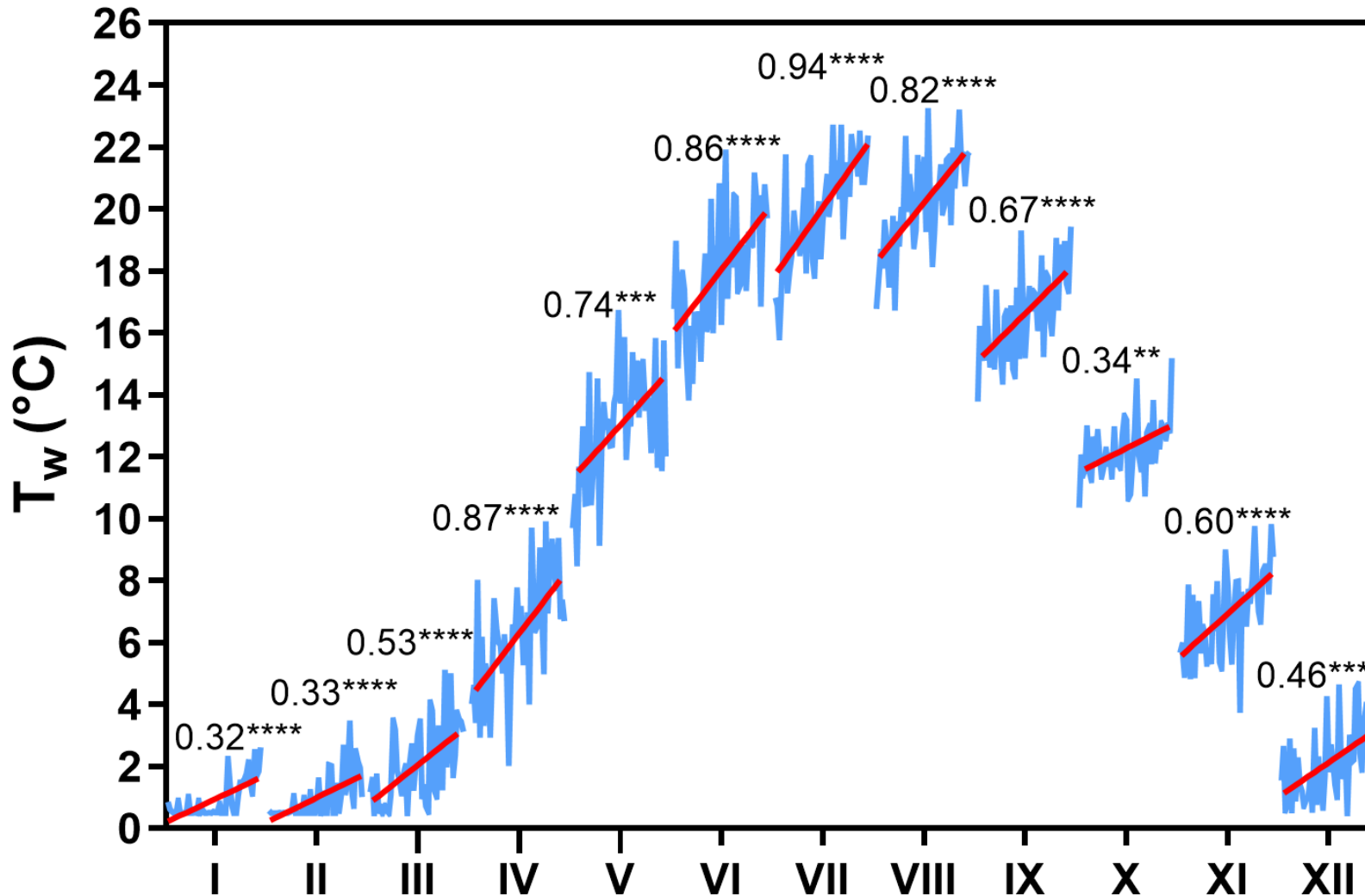
V období 1978–2024 došlo k nárůstu průměrné roční teploty povrchové vody o téměř 3 °C (trend 0,62 °C/10 let).

Prodloužení koupací sezóny ($T_w > 20\text{ °C}$) o víc než 2 měsíce (1978: červenec až polovina srpna, 2024: červen až polovina září)

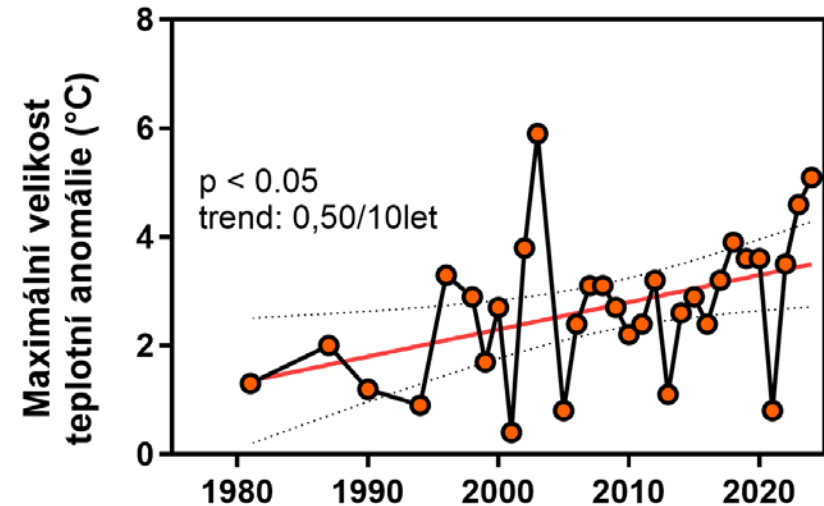
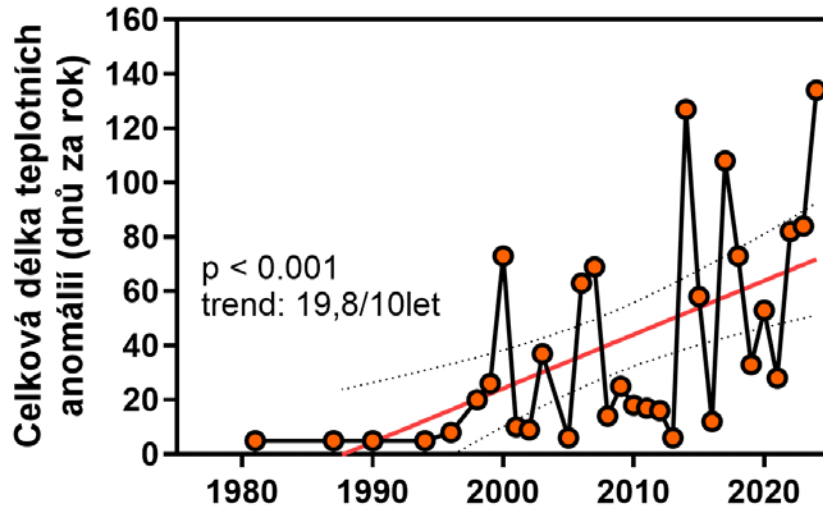
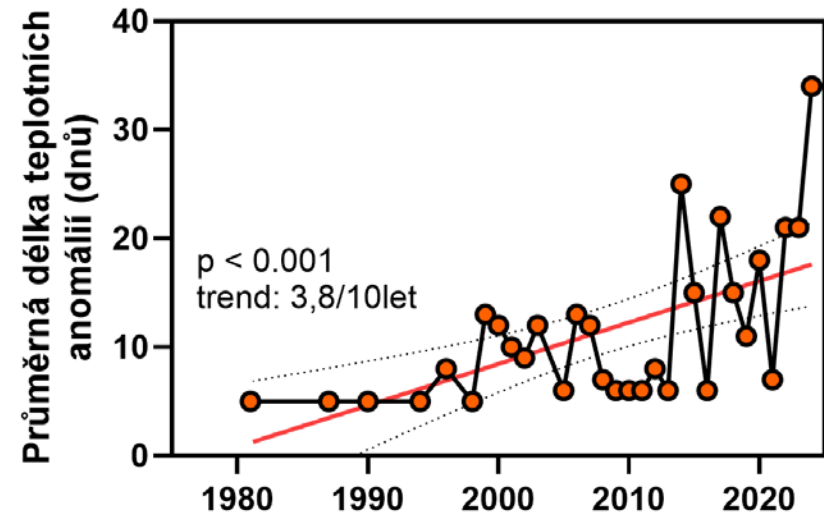
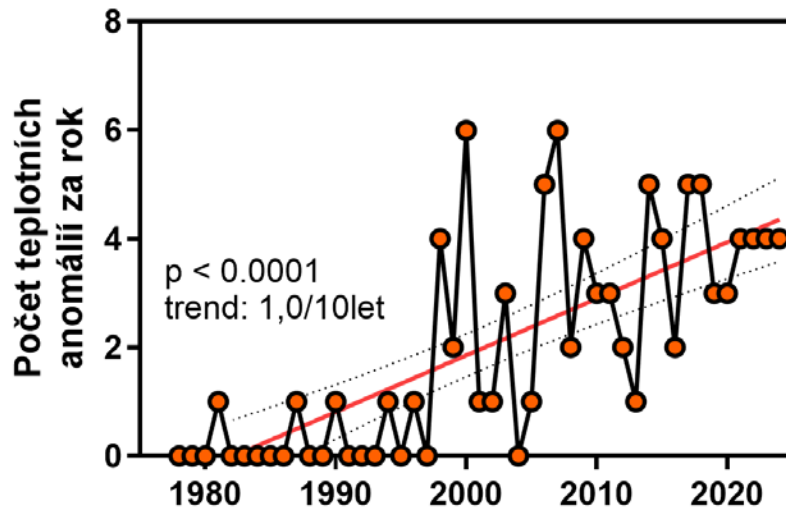

6. Klimatická změna

6. Klimatická změna

6. Klimatická změna – shrnutí:

V období 1978–2024 došlo k nárůstu průměrné roční teploty povrchové vody o téměř 3 °C (trend 0,62 °C/10 let).

Nejvýraznější oteplení se projevilo v dubnu a v letních měsících.

Byly zjištěny velké fenologické posuny, období vhodné pro růst sinic ($T_w > 20$ °C) se prodloužilo o zhruba 2 měsíce.

Četnost a intenzita teplotních anomálií významně vzrostla.

Výhled do budoucnosti: kromě teplotních trendů dochází i ke změnám srážkového režimu – ačkoli se roční srážkový úhrn nemění, mění se distribuce srážek během roku – klesající zásoba vody ve sněhu, častější přívalové deště a častější, delší a intenzivnější období sucha

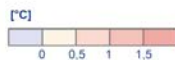
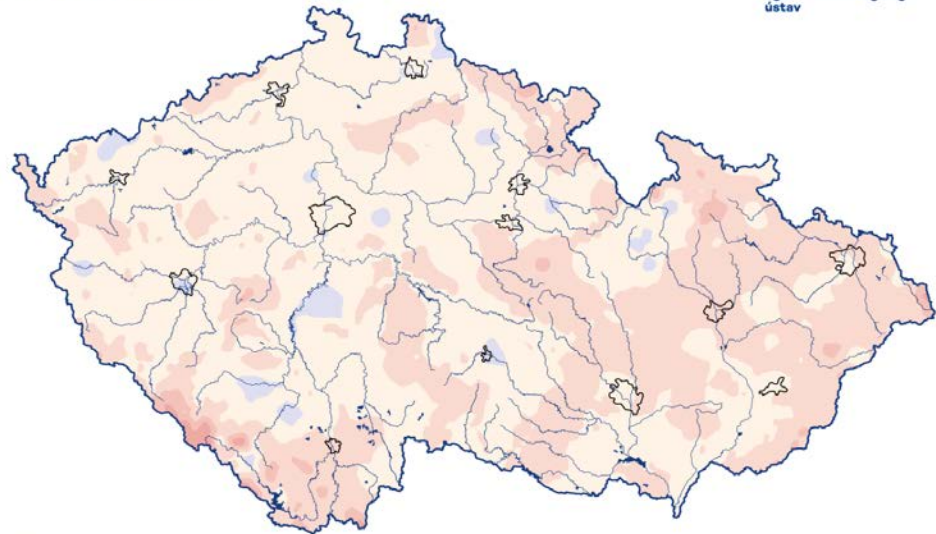
Tyto změny mají přímý dopad na sezónní cykly koloběhu živin, složení fytoplanktonu a pravděpodobnost výskytu sinicových vodních květů.

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

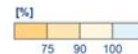
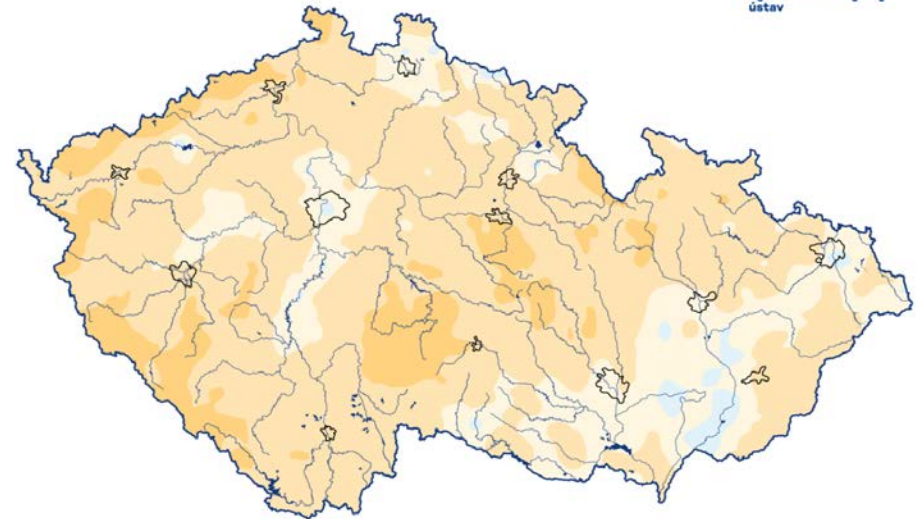
- Teplotně normální rok (+0,5 °C), srážkově podnormální (83 %) vztaženo k dlouhodobému normálu (1991-2020)
- Průměrný roční průtok ve Vltavě nad Lipnem tvořil pouze 60 % normálu – hydrologické sucho, pátý nejnižší stav hladiny v historii nádrže

Odchylka průměrné roční teploty vzduchu v roce 2025 od normálu 1991–2020

0 50 100 km

Roční úhrn srážek v roce 2025 v procentech normálu 1991–2020

0 50 100 km

Český
hydrometeorologický
ústav

Český
hydrometeorologický
ústav

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

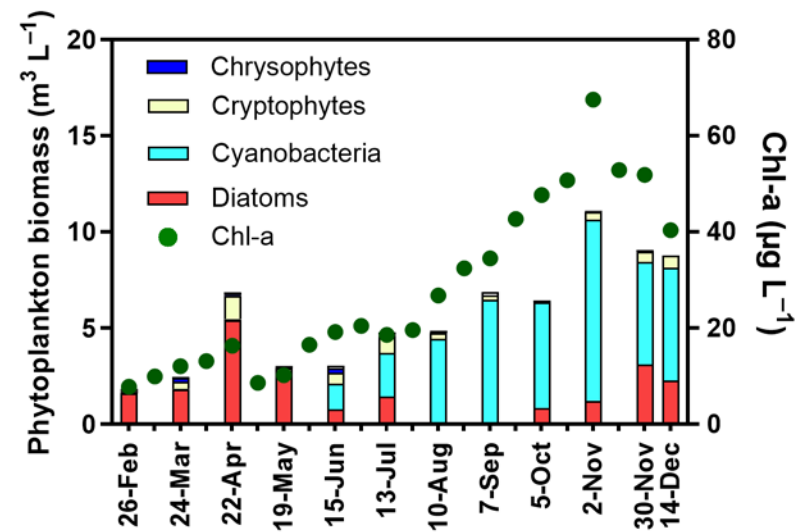
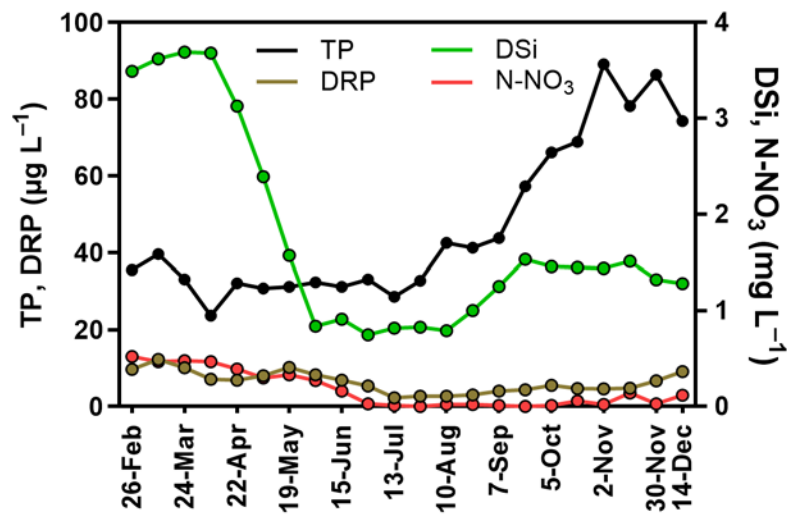

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie – 2025

Příčinné souvislosti:

- podprůměrný přítok = menší význam přirozeného P pozadí, nárůst podílu přísunu P z odpadních vod a dalších antropogenních zdrojů, nižší ředění = vyšší koncentrace
- menší objem = vyšší teplota vody, rychlejší uvolňování P ze sedimentu
- menší hloubka = kratší migrační vzdálenost pro sinice (dno – hladina)
- potenciální změny struktury potravních sítí a další faktory

7. Klimatická změna a další ekologická mystéria

Srpen 2025 – hnědý „vodní květ“ na Malém Lipně

Další ekologická mystéria

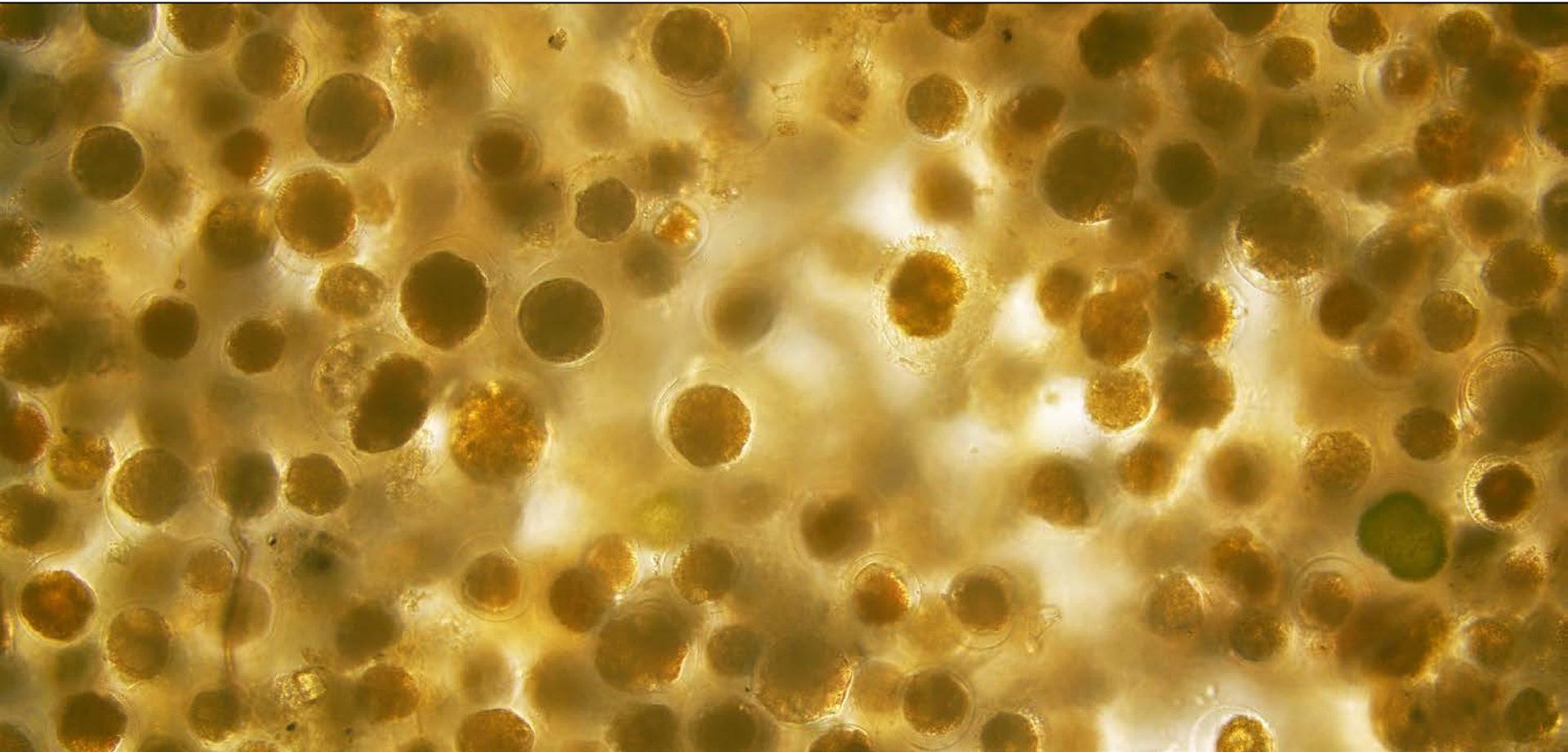
Srpen 2025 – hnědý „vodní květ“ na Malém Lipně

7. Klimatická změna a další ekologická mystéria

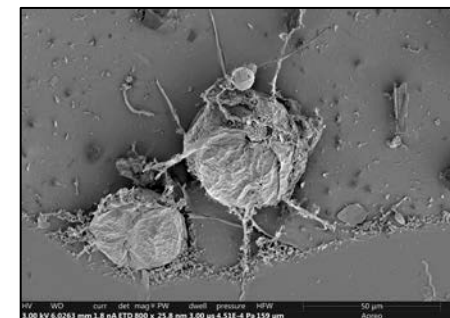
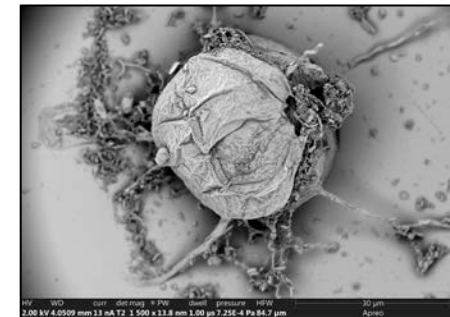
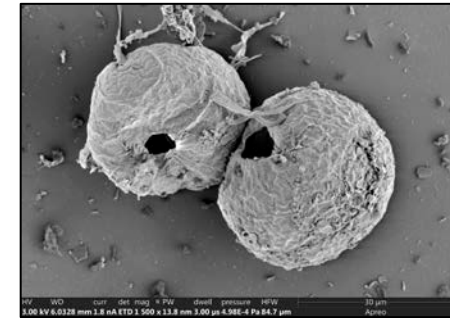
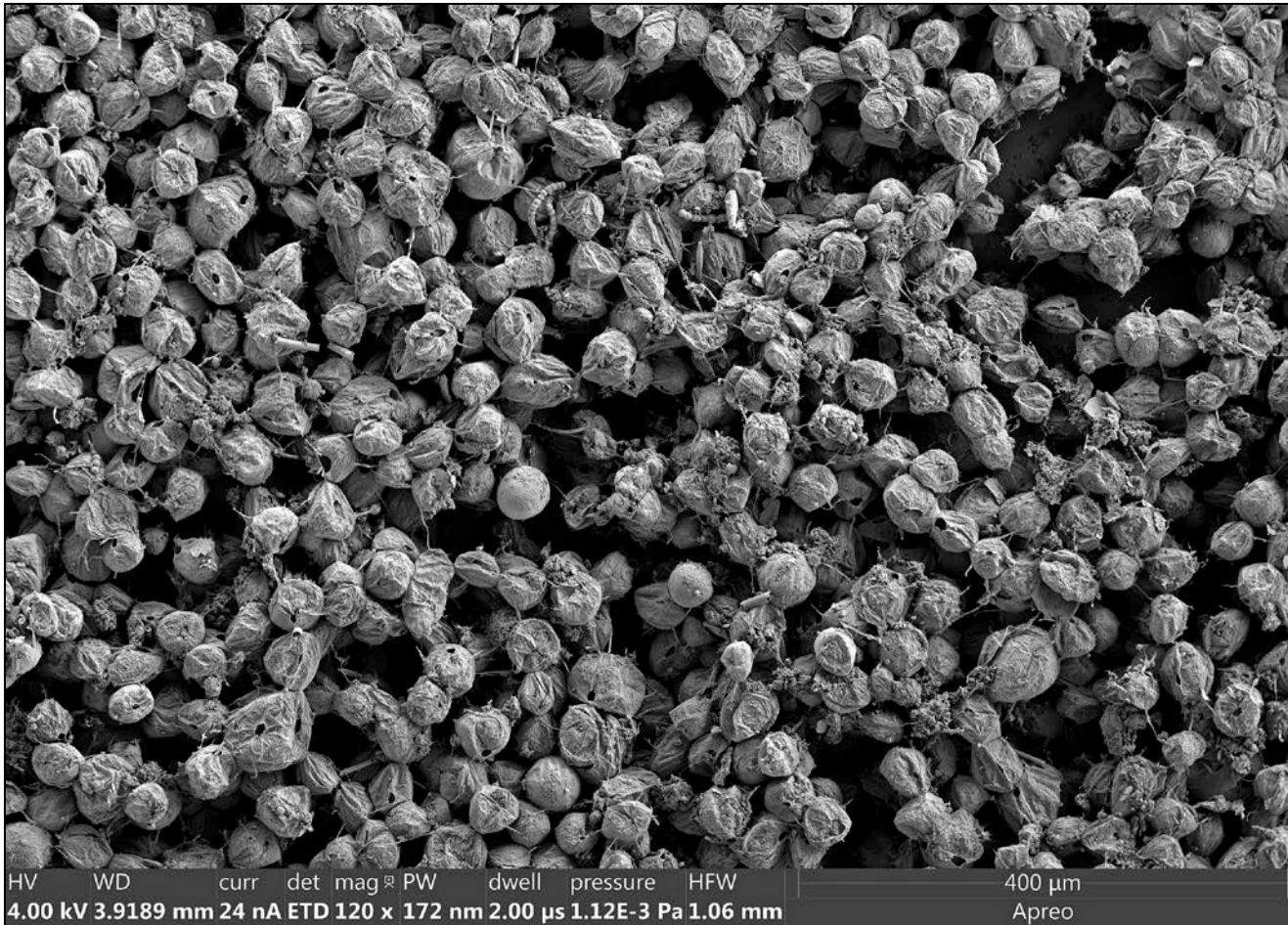
Srpen 2025 – hnědý „vodní květ“ na Malém Lipně – zřejmě parazitické houby napadající zooplankton – čekáme na potvrzení

7. Klimatická změna a další ekologická mystéria

Srpen 2025 – hnědý „vodní květ“ na Malém Lipně – zřejmě parazitické houby napadající zooplankton – čekáme na potvrzení

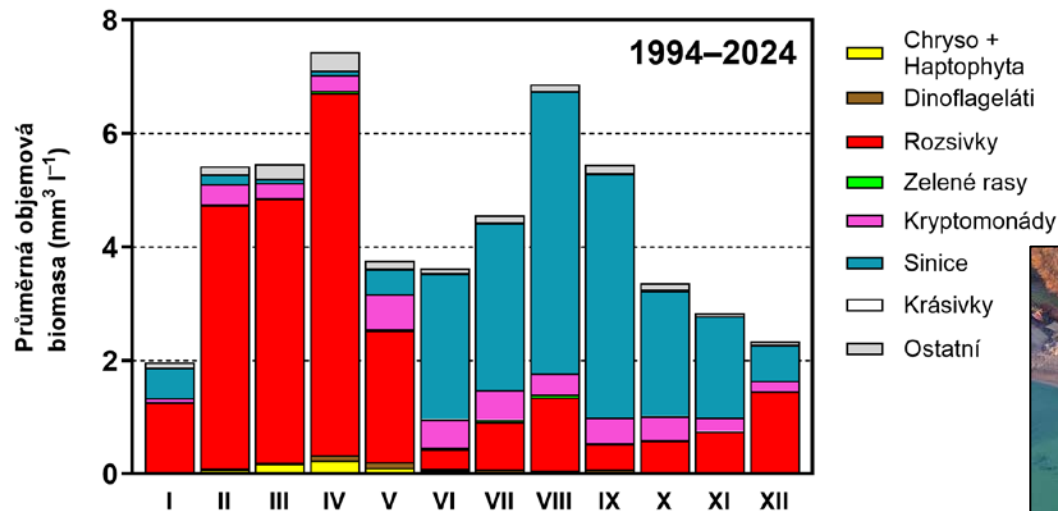

7. Klimatická změna a nové ekologické anomálie „Zelený led“ na Lipně – 2025

Tento fenomén pozorován v období 20. – 31. prosinec 2025

Běžný monitoring není schopen tyto krátkodobé události zachytit

Velký význam pro fungování ekosystému, i když obtížně odhadnutelný

„Zelený led“ na Lipně – 2025

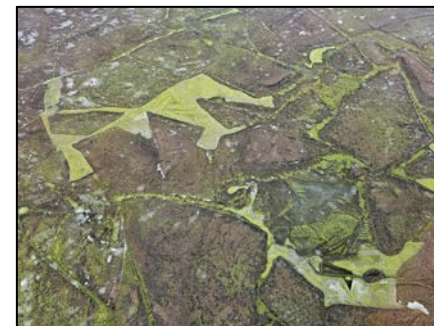
Stabilní meteorologické podmínky, nadprůměrná doba slunečního svitu, nízká hladina vody, 21. prosince – noční pokles teploty a tvorba průhledné ledové krusty

„Zelený led“ na Lipně – 2025

Stabilní meteorologické podmínky, nadprůměrná doba slunečního svitu, nízká hladina vody, 21. prosince – noční pokles teploty a tvorba průhledné ledové krusty

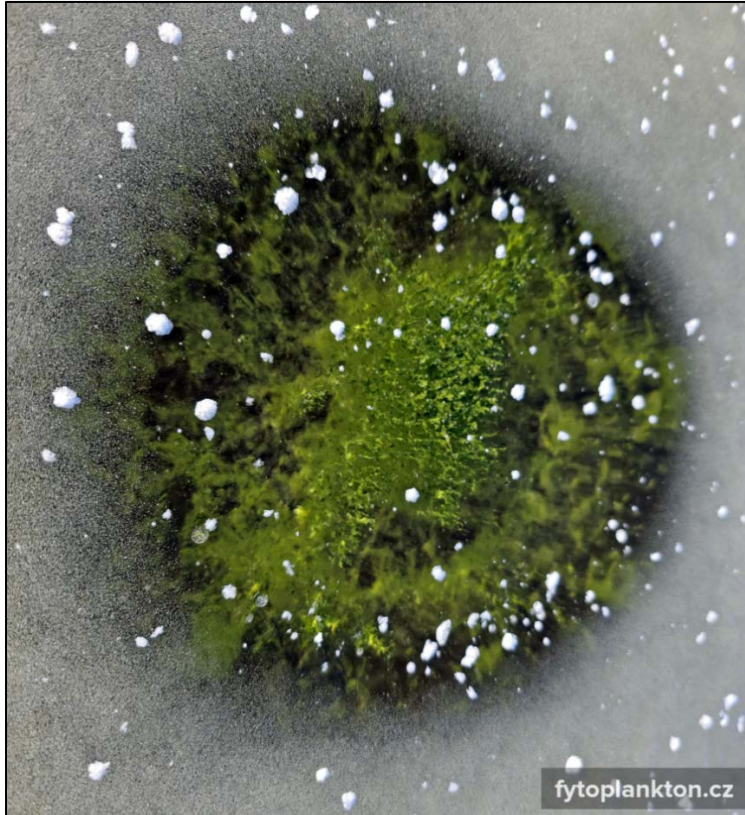

„Zelený led“ na Lipně – 2025

„Zelený led“ na Lipně – 2025

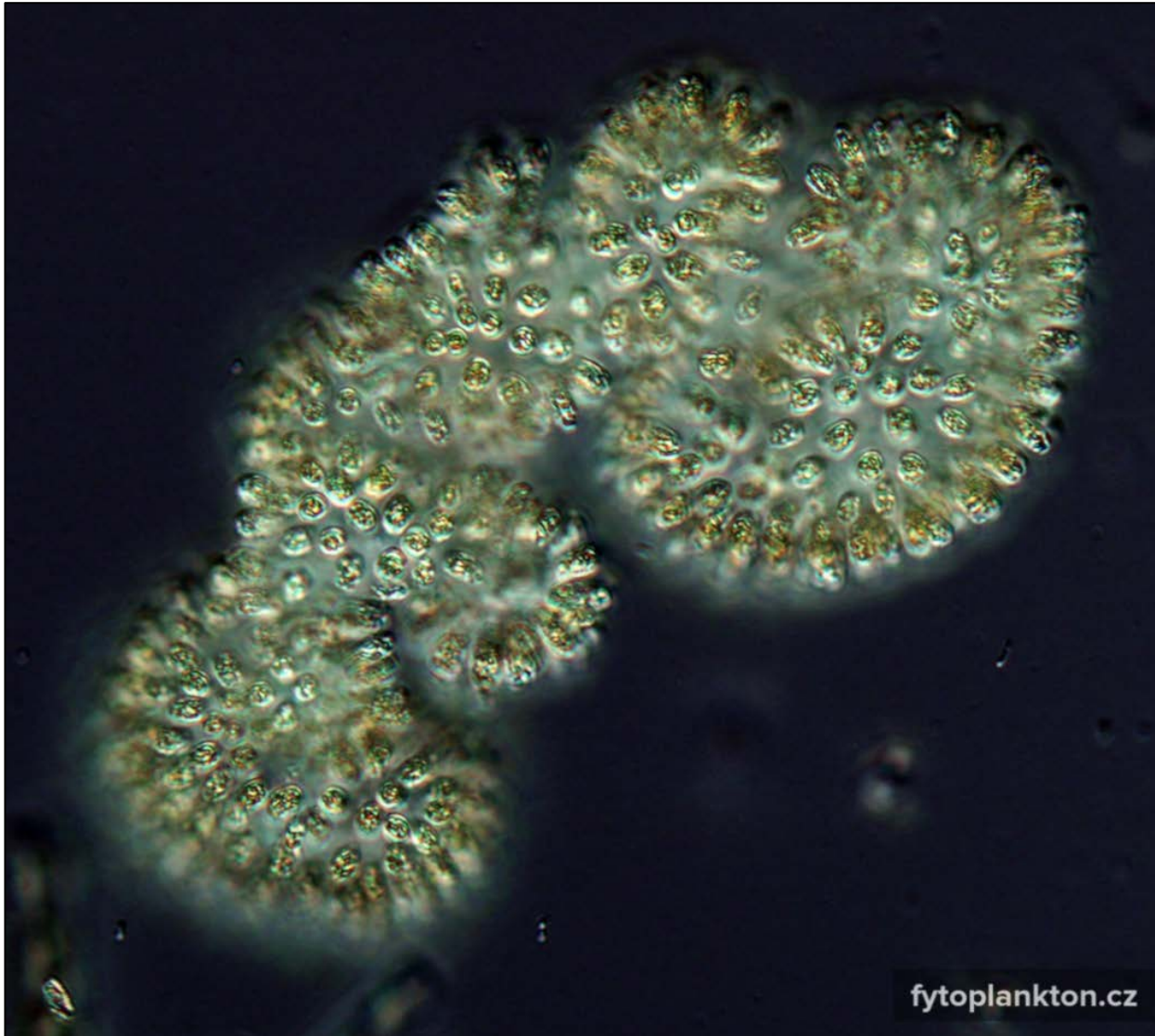

„Zelený led“ na Lipně – 2025

„Zelený led“ na Lipně – 2025

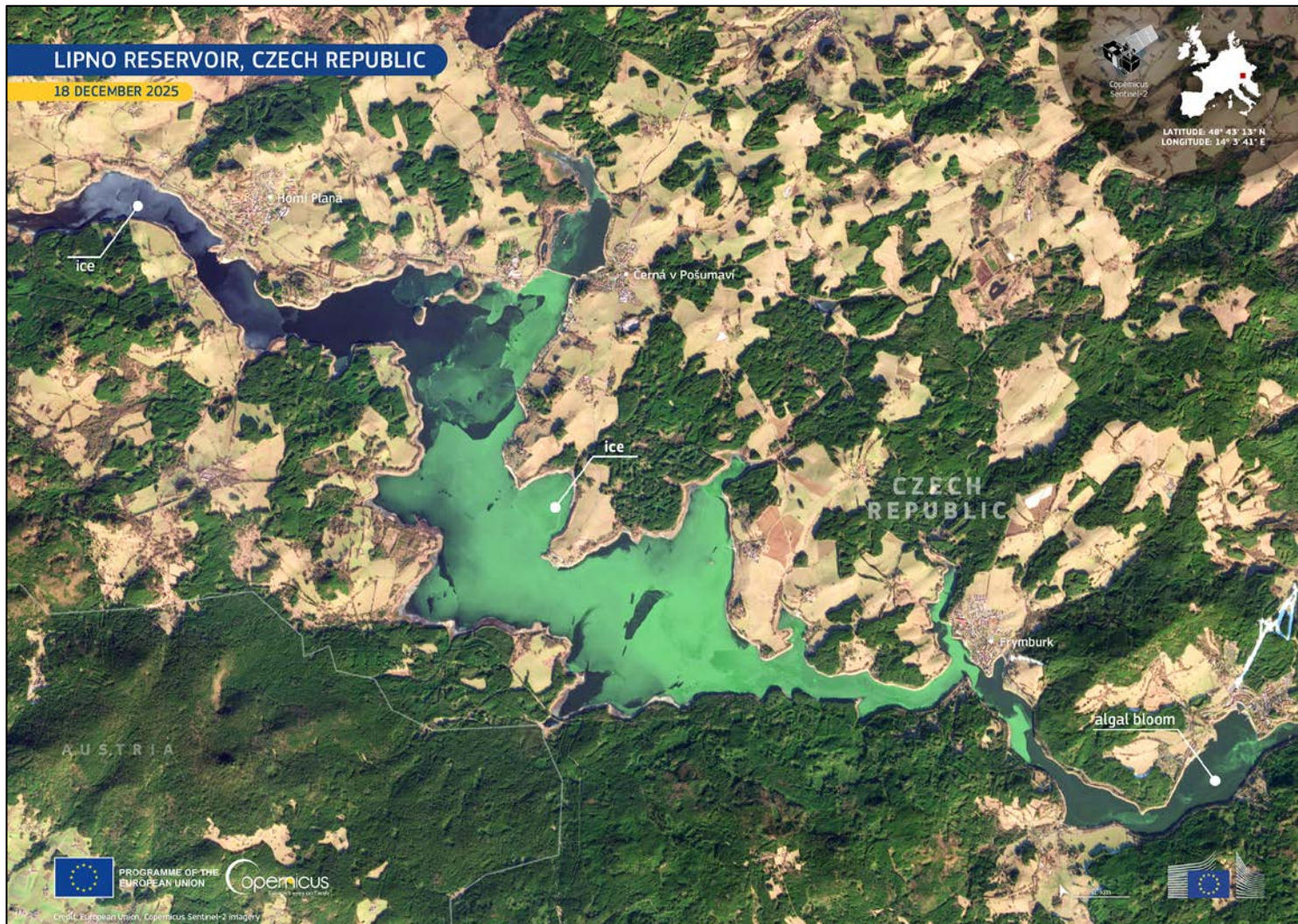

Vodní květ tvořen
druhem běžným
*Woronichinia
naegeliana*

„Zelený led“ na Lipně – pokračování v 2026

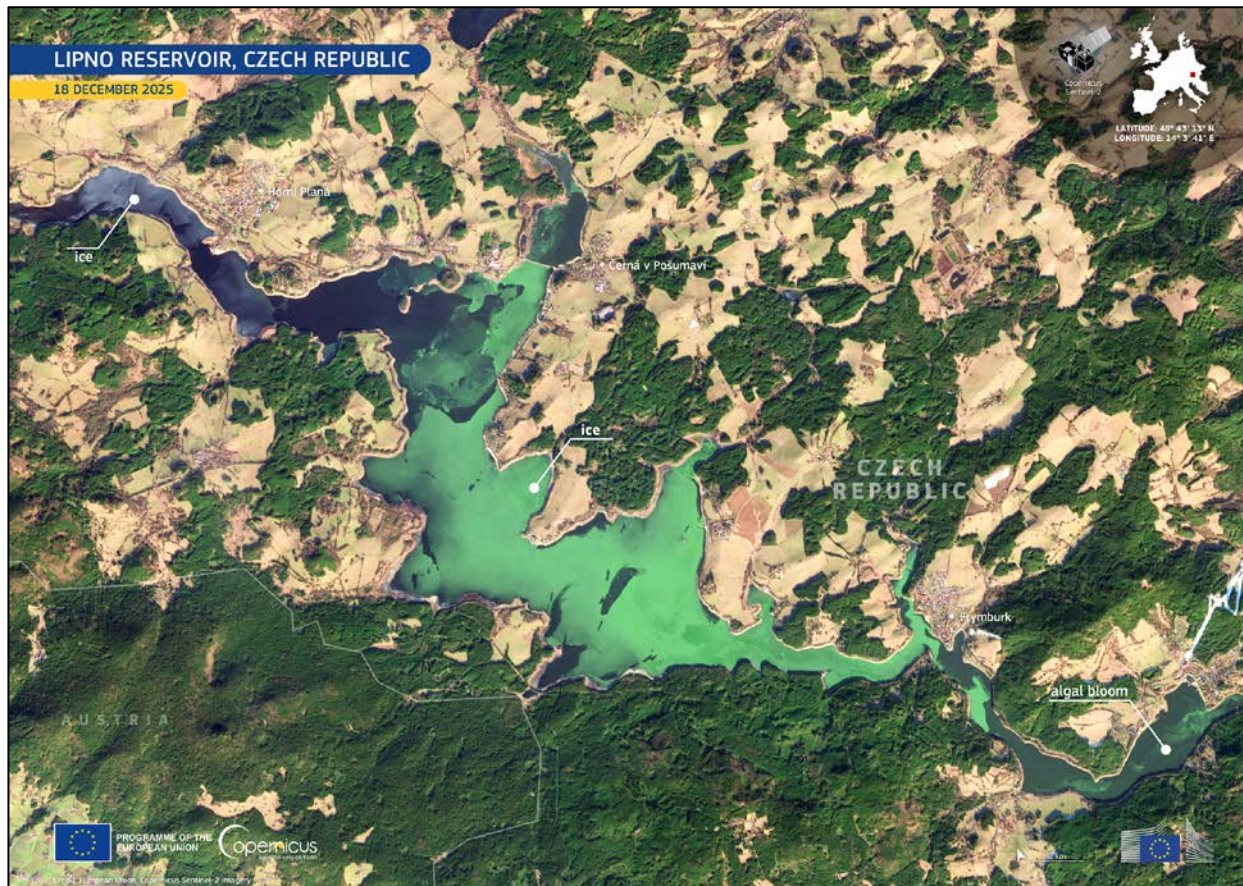
4. února byla zveřejněna tato fotografie pořízená 18.12.2025 družicí Sentinel 2

„Zelený led“ na Lipně – pokračování v 2026

Tento snímek jsme dále analyzovali pomocí online aplikace RWQForecast (RWQForecast.com) – průměrná koncentrace chl-a pro celou nádrž dosahovala téměř $200 \mu\text{g l}^{-1}$, přičemž v místech akumulace vodního květu byly odhadnuty hodnoty blížíící se $600 \mu\text{g l}^{-1}$

„Zelený led“ na Lipně – pokračování v 2026

Březen 2026 – roztátí ledu a znovuobjevení sinic

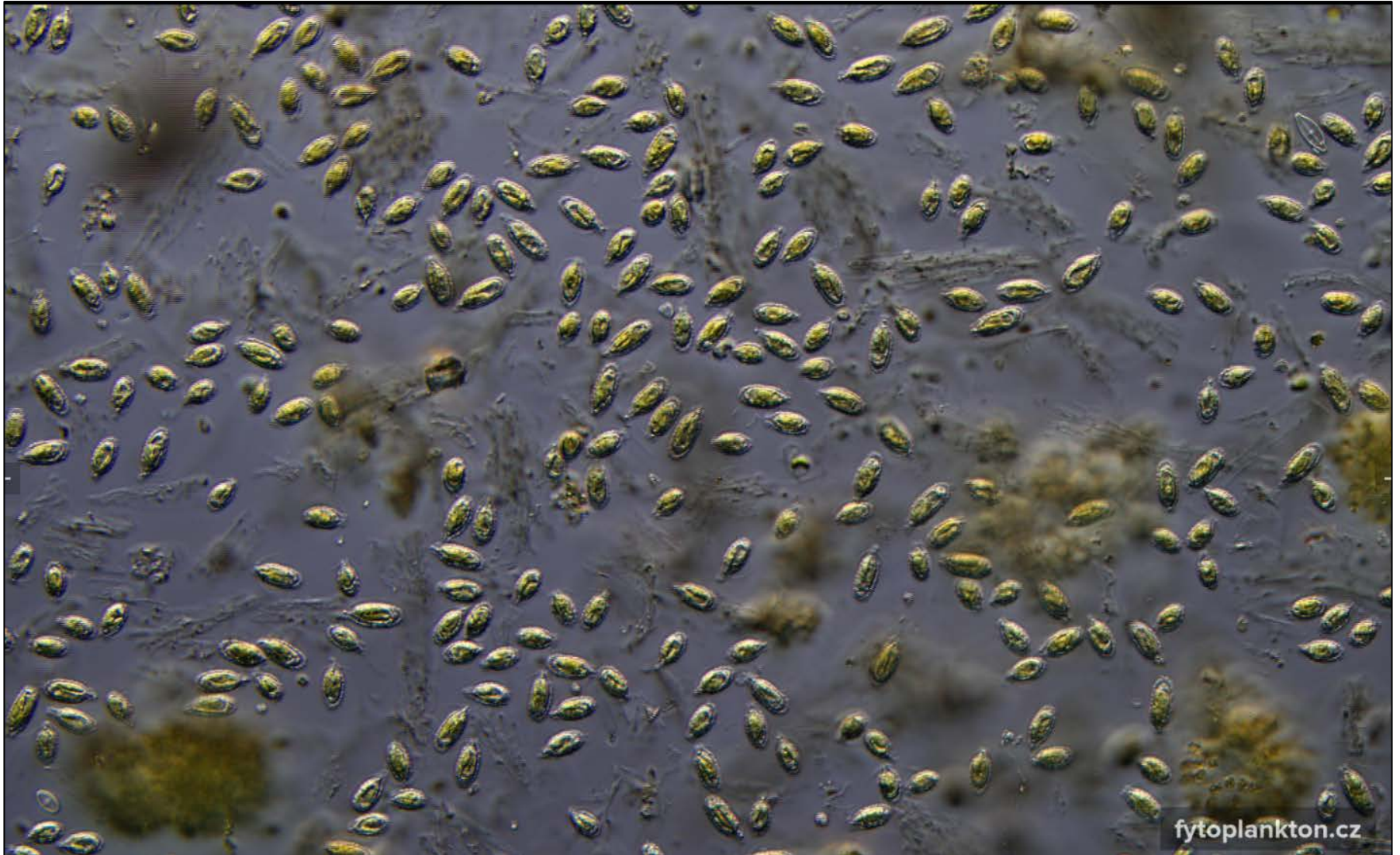

„Zelený led“ na Lipně – pokračování v 2026

„Zelený led“ na Lipně – pokračování v 2026

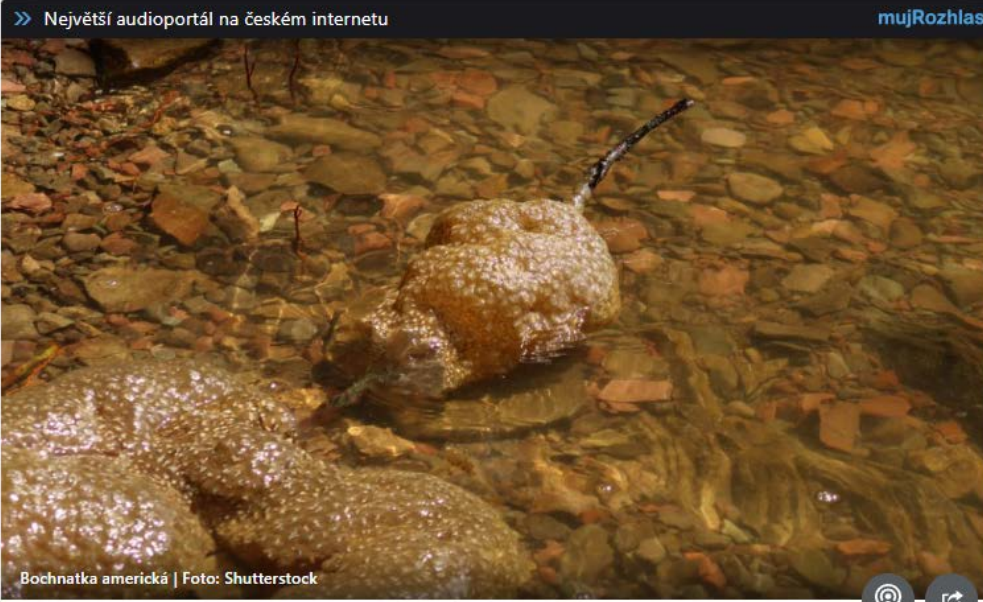
8. Biologické invaze

Termínem „Biologické invaze“ je míněno zavlékání organismů mimo oblasti jejich původního rozšíření v důsledku lidské činnosti – zdroj problémů

Slizká rosolovitá hmota velká i jako fotbalový míč vás může překvapit při koupání v Lipně

© 8. srpen 2022 10:25 | Zprávy z jižních Čech

>> Největší audioportál na českém internetu mujRozhlas

Bochnatka americká | Foto: Shutterstock

Na procházku kolem lipenské přehrady, v jejíž vodách se rozšířila bochnatka americká, šla Jitka Cibulová Vokatá

2:59

IV SPORT SPOTLIGHT KULTURA LIFESTYLE SPECIÁLY DALŠÍ

DOMÁCI POLITIKA REPORTÁŽE Z REGIONŮ VZDĚLÁVÁNÍ DEZINFORMACE

Sdílet článek

Zkažený špenát i nahnědlý mozek. Lipno je plné fosforu a náprava nikde, varuje expert

Tomáš Klézl
21. 2. 2023 6:08

Jihočeské moře zelená a zapáchá. Na Lipně si lidé stěžují na čím dál horší kvalitu vody. Ochránci přírody ji dávají za vinu pokračující výstavbě apartmánů pro turisty, starostové zase vlní chataře. Problém je ale hlubší. Souvisí s kyselými dešti v minulosti i s nynějším oteplováním klimatu. "Doba, kdy se lidé nebudou moct v nádrži koupat, se prodlouží," předpovídá hydrobiolog Petr Znachor.

REKLAMA
Reklamy Google
Přestat zobrazovat tuto reklamu
Proč tato reklama?

8. Biologické invaze

Bochnatka americká (*Pectinatella magnifica*) – původně ze severní Ameriky, do Evropy zavlečena koncem 19. století, na Lipně zaznamenána před několika lety

8. Biologické invaze

Údajně se vyskytuje jen v čistých vodách, výskyt v příbřežních oblastech na mnoha místech nádrže, detailní informace nejsou k dispozici

8. Biologické invaze

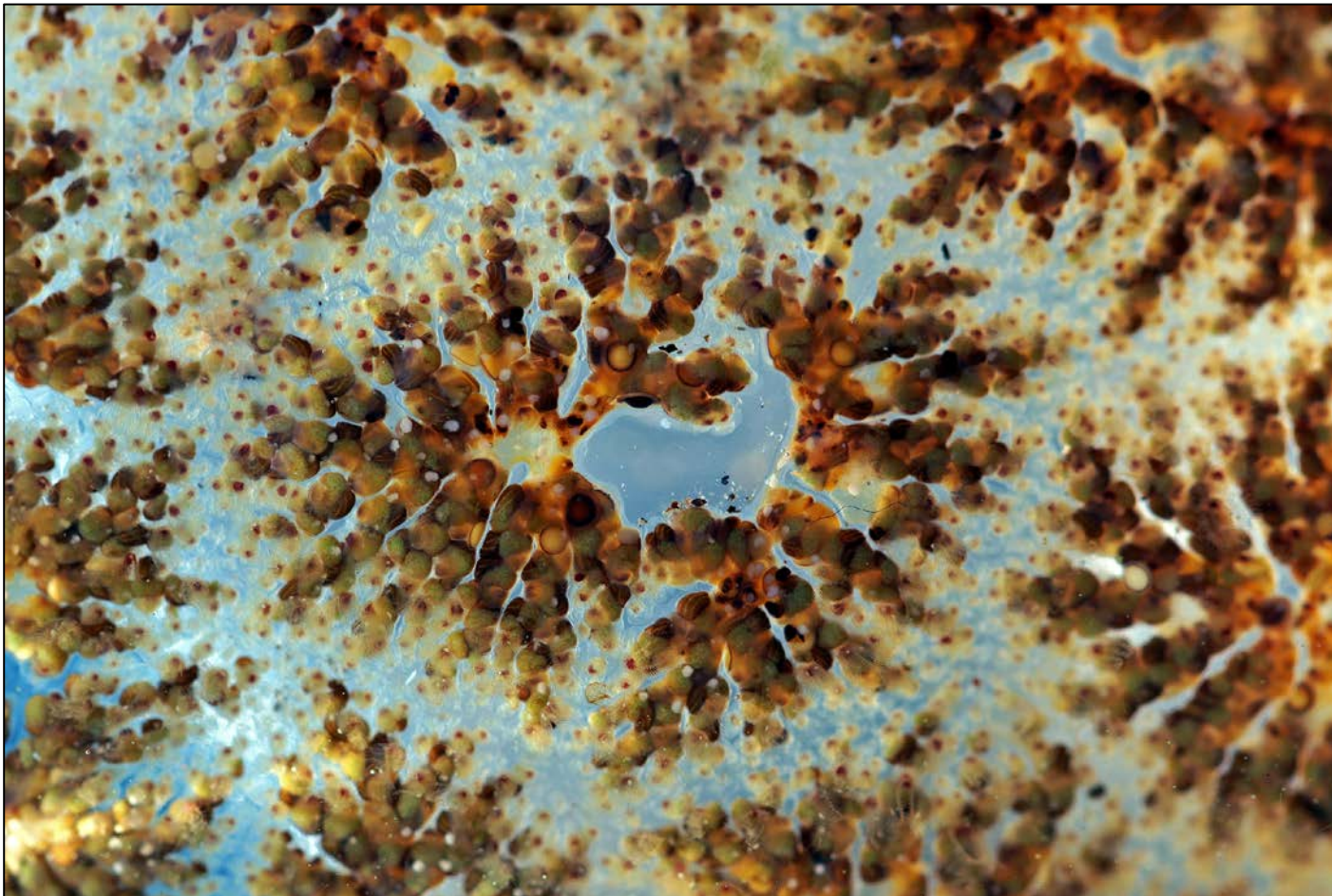
Výskyt v letním období při teplotách nad 20 °C (souviselost s dlouhodobým nárůstem teploty), na podzim tvorba klidových stádií, tzv. statoblastů – další šíření

8. Biologické invaze

Filtrátor, kolonie složená se zoidů tvořících rosety, produkce velkého množství slizu, zřejmě netoxická – někdy porostlá sinicemi – možná sekundární toxicita

8. Biologické invaze

Srpen 2024 – výskyt anguilikolózy – napadení úhořů parazitickou hlísticí krevnatkou úhoří (*Anguilicola crassus*) – masový úhyn úhořů

Novinky.cz

Hlavní stránka Stalo se Domácí Vánoce Volby Zahraniční Válka na Ukrajině Komentáře Krimi Kult
Internet a PC AutoMoto Věda Cestování Historie Podcasty a pořady Sport Kvízy Speciály Počasí

VÁLKA NA UKRAJINĚ

VÁLKA V IZRAELI

Novinky.cz » Domácí » Úhoře na Lipně zabíjí parazit, anguilikolóza se tam nedá léčit

Úhoře na Lipně zabíjí parazit, anguilikolóza se tam nedá léčit

Pavel Orholz

+ sledovat 248

19. 8. 2024, 18:47 • Lipno

Desítky, možná i stovky mrtvých úhořů sesbírali rybáři v minulých dnech v lipenské vodní nádrži. Trpí anguilikolózou, tedy stávají se obětí hlístice krevnatky úhoří (*Anguilicola crassus*), která parazituje v jejich plynovém měchýři. Případem se zabývají i veterináři.

Co zabíjí úhoře na Lipně? Seznamte se...

Marek iRybářství

30. srpna 2024

0 komentářů

0 lajků

foto: Pavel Vrána

Parazitická hlístice krevnatka úhoří (*Anguilicoloides crassus*) způsobuje onemocnění zvané anguilikolóza. Krevnatka je původním parazitem úhořů japonských (*Anguilla japonica*), kteří jsou na něj dobře adaptováni, a tak jim nepůsobí vážnější škody.

text: Pavel Vrána, ichtyolog ČRS

8. Biologické invaze

Krevnatka úhoří je původně z Japonska, mezihostitelem jsou planktonní copepoda, napadá plynový měchýř úhořů

8. Biologické invaze

Přesná data nejsou k dispozici, psalo se o stovkách úhořů, napočítali jsme 40 kadaverů na ca. 2,5 km pobřeží

8. Biologické invaze

Říjen 2024 – první výskyt difylobotriózy v České republice – nákazy vyvolané tasemnicí škulovcem širokým (*Dibothriocephalus latus*) po konzumaci jiker štiky

První případ difylobotriózy v Česku. Tasemnice žila v těle muže, který snědl kaviár ze štiky ulovené v Lipně

4. prosinec 2024 15:06 | Zprávy z jižních Čech

Část škulovce širokého od pacienta, který se nakazil z jiker štiky z Lipna | Foto: Daniela Procházková, Biologické centrum Akademie věd ČR

Škulovce širokého si v laboratoři parazitologů v Českých Budějovicích prohlédla Jitka Cibulová Vokatá

Získejte všechny články
jen za 690 Kč/rok

iDNES.cz

ZPRÁVY > KRAJE > ČESKÉ BUDĚJOVICE

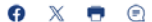

Přihlásit

Zprávy Sport Okresy Tipy na výlet Jízdní řady MHD Rok na jihu Čech Top 4 ve zdraví

Vědci potvrdili první nákazu střevní tasemnicí v Česku. Muž snědl kaviár ze štiky

4. prosince 2024 10:07

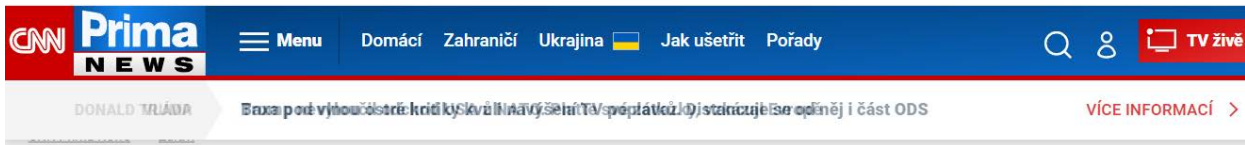

První případ difylobotriózy v České republice potvrdili parazitologové z českobudějovického biologického centra Akademie věd ČR. Nemoc způsobuje střevní tasemnice škulovec široký. Tou se infikoval muž, který snědl kaviár ze syrových jiker štiky z lipenské nádrže. Riziko nákazy lidí je však velmi nízké.

8. Biologické invaze

Říjen 2024 – první výskyt difylobotriózy v České republice – nákazy vyvolané tasemnicí škulovcem širokým (*Dibothriocephalus latus*) po konzumaci jiker štiky

První nákaza difylobotriózou v Česku. Za výskytem tasemnice stála oblíbená pochoutka králů

Téma: Zdraví • ČTK • Ivana Syrovátková • 4. prosince 2024 10:10

Novinky.cz

Hlavní stránka Stalo se Domáci Vánoce Volby Zahraničí Válka na Ukrajině Komentáře Krimi Kult Internet a PC AutoMoto Věda Cestování Historie Podcasty a pořady Sport Kvízy Speciály Počasí

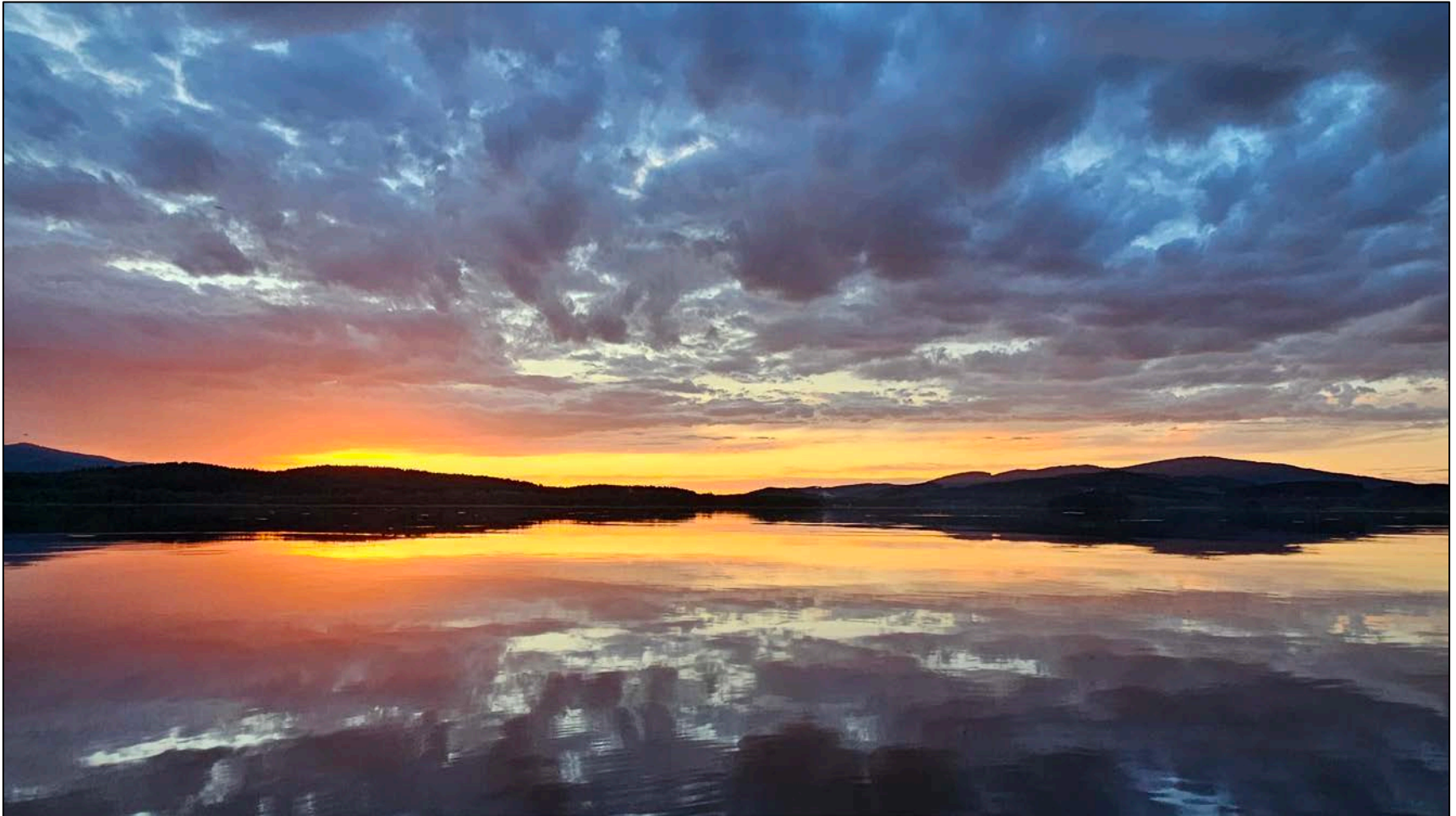
Novinky.cz » Věda a školy » V Česku se poprvé objevila difylobotrióza, muž snědl syrové jikry ryby z Lipna

V Česku se poprvé objevila difylobotrióza, muž snědl syrové jikry ryby z Lipna

4. 12. 2024, 9:00 • České Budějovice

První domácí, tedy neimportovaný, výskyt nemoci zvané difylobotrióza potvrdili parazitologové z Biologického centra Akademie věd ČR. Toto onemocnění způsobuje tasemnice škulovec široký. Sedmatřicetiletý muž se nakazil při konzumaci syrových jiker štiky z nádrže Lipno.

Ačkoli je lipenská nádrž významným vodním útvarem, jejímu poznání zůstáváme hodně dlužni, aktuální stav kvality vody není dobrý, v budoucnu se bude zřejmě ještě dále zhoršovat a je třeba začít podnikat nezbytné kroky pro zmírnění škod

Děkuji za pozornost

